

Nyugatplusz

VI. évfolyam 4. szám

ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
FŐVÉDNÖK: **KONYÁRI JÁNOS** • ARCULAT: KOVÁCS GÁBOR

újnyugat

IRODALMI KÖR

NICO VASSILAKIS, MARIO JOSÉ CERVANTES, SUSANNA LAKNER műveivel

DRASKÓCZI ÁGNES: Erdei fénykép • HEKL KRISZTINA: Krúdynak igaza volt • KEÖMLEY ANNA: Arakhné
• TÓZSÉR ÁRPÁD: A fölöttes Te ideje II. • KÓBOR ADRIÁNA: Legendáris • CSONTOS MÁRTA: Sor(s)
törések • SZABÓ ZOLTÁN ATTILA: Doxa • VÖRÖS ISTVÁN: Vékony csíkok • FILIP TAMÁS: A leghosszabb
óra • BÍRÓ JÓZSEF: Giorgio de Chirico...-, hogy • PETŐCZ ANDRÁS: Mirabeau-híd: elköszönés • ERDÉLYI
MELINDA: „A hold és a nap is isztambuli...” • SZILÁGYI JÓZSEF: π • Hegyi Botos Attila: Az alapító

KISTELEKI DÓRA
illusztrációja

VARGA IMRE

Emlékfa

Erre sétáltál.
Szóke hajsza a fenyő
alsó ághegyén.

A Nyugatplusz
megjelenését támogatta:

BUDAPEST

HU ISSN 2064 2458

Ára: 950 Ft

18004

Legendák nyomában

Az Újnyugat Irodalmi Kör irodalmi szalonja

Művészeti vezető: Szabó Zoltán Attila

újnyugat
IRODALMI KÖR

Talány Akusztik

adventi koncert-színház és sakk-szimultán

2018. december 1. (16:00)

a Molnár-C. Pál Múterem-Múzeumban

(XI. kerület, Ménesi út 65.)

**Korponay Zsófi, Blazsovszky Ákos, Zöld Csaba,
Schwalm Zoltán**

Vendég: **Krizsán Edith**, női nemzetközi sakkmester

Házigazda: **Csillag Péter**,

a Molnár-C. Pál Múterem-Múzeum vezetője

és **Horváth Gábor Miklós**, költő

*„Schwalm Zoltán és Zöld Csaba izgalmas repertoárt állított össze.
Olyan előadást, amely több mint koncert, több mint felolvasószínház,
de még a jól szervezett irodalmi estnél is több!”*

(Modern Iskola, 2017. szeptember 25.)

*„A Talány Akusztik műsoraiban egyfajta zenés irodalmi tükörben (...)
láttatja a nagyvilágot, az egykori és a mai Budapestet.”*

(Kultúra.hu, 2018. szeptember 12.)

MÉDIA PARTNER: **Nyugatplusz**

EZERJÓ		4	Doxa (Szabó Zoltán Attila)	
Erdei fénykép (Draskóczi Ágnes)	4		A profi (Vörös István)	
titkaim (Bolemant László)			Eszter (Zalaba Zsuzsa)	
Ő-vers (Zalaba Zsuzsa)			Giorgio de Chirico ... -, hogy (Bíró József)	
Krúdynak igaza volt (Hekl Krisztina)			A leghosszabb óra (Filip Tamás)	
MESEBESZÉD		6	A végén (Morkuszt Tamás)	
Arakhné (Keömley Anna)			Vékony csíkok (Vörös István)	
Engedjtek.../Körbeindáz szabadságom (Kaiser László)			MANÉZS	30
Dilemma (Péntek Gábor)			kössön.../nincs más (Debreczeny György)	
Niomé II. (Kilián László)			Titok a télikabátban (Csontos Márta)	
ÁRNY-JÁTÉK		13	ima I./hal (Horváth Gábor Miklós)	
Hamlet (Molnár József)			Ihlet (Draskóczi Ágnes)	
Halálfiái (Filip Tamás)			24 (Hekl Krisztina)	
Mirabeau-híd: elköszönés (Petőcz András)			Örök az itt lenn... (Szepesti Zsuzsanna)	
Szívek célkeresztben (Filip Tamás)			LÁTLELET	33
ESSZÉ		15	A zsoltárok showmanje (Kal Pintér Mihály)	
A fölöttes Te ideje II. (Tózsér Árpád)			A szomszéd dinoszaurusza (Maj Om Ce mester)	
KILÁTÓ		20	LÁTÓTÉR	35
A Nyugat Plusz vendégei: Giovanni Fontana, Nico Vassilakis, Mario José Cervantes, Nguyen Dao Claude, Adrian Dorado, Sanmu Chan			„A hold és a nap is isztambuli mióta világ a világ” (Erdélyi Melinda)	
VADNYUGAT		24	IRODALMI EXPRESSZ	39
Legendáris (Kóbor Adriána)			π (Szilágyi József)	
Revü 2-3 (Susanna Lakner)			Az alapító (Hegyi Botos Attila)	
Kiközösítve/ Sor(s)törések (Csontos Márta)				

Nyugatplusz 24.

Független szépirodalmi folyóirat

VI. évfolyam 4. szám · 2018 Tél

Fővédnök: Konyári János 1951-2017
Alapító-főszerkesztő: Szabó Zoltán Attila
Alapító-lapigazgató: Raffai Ferenc
Művészeti vezető: Kovács Gábor
Olvasószerkesztő: Spangel Péter
Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Petőcz András (elnök), Bolemant László,
Kálloy Molnár Péter, Bíró József (Kilátó)

Szerkesztőségi e-mail (írásművek
küldése): happycaroffice@gmail.com
Szerkesztőségi e-mail (lappal
kapcsolatos információk):
nyugatplusz2012@gmail.com
**Külön köszönet Miske Emőnek és
Gulyás Györgynek.**

Felelős kiadó: EREF Hírvégnyökségi,
Szolgáltató és Kereskedelmi Betéti
Társaság (1103, Budapest, Noszlopy
utca 52. I/3.)

Kapcsolat: erefbt@gmail.com

Az Újnyugatos művészek fogadóórája:

minden hónap utolsó péntekén 16
órától a Hadik Kávéház újnyugatos
törzsasztalánál.

A Nyugat Ma első száma 2010. október
23-án jelent meg. © Szabó Zoltán Attila
Az Újnyugat Irodalmi Kör alapítása:
2012. november 12.

Nyomdai munkák: Tama Solutions Kft.
Terjesztés: Lapker Zrt. (1097 Budapest,
Táblás u. 32.)

Kiemelt terjesztési pontok: Lapker Zrt.
országos hálózata, Írók Boltja.

Az áruhelyek részletesen megtalálhatók
a lap Facebook oldalán.

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**
nyugatplusz2012@gmail.com

HU ISSN 2064-2458
A **Nyugatplusz** következő száma
2019. március 5.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatók. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

DRASKÓCZI ÁGNES

Erdei fénykép

Az októberi napfény áttör a sárga, barna leveleken.
Zizegve, halk neszezéssel vastagszik az avar.
Bújócskázik a fény mohás, vastag fatörzseken,
csillan kék túrakabáton, szemet mégse zavar.

Roppannak száraz ágak, ahogy két pár szürke túrabakancs lép,
vándorló vadak nyomában, kézen fogva mennek.
Egyikük kidőlt fára ül, nevet, a másik szemében kész a kép:
kattan gép. S örülnek pillanatnak, napnak, rendnek.

BOLEMANT LÁSZLÓ

titkaim

újjal írom titkaim ablakokra:
nincsen kékebb tengeri szín e tájon...
várom, ébredj már... szemed színe – lám, az
ég ragyogóan.

ZALABA ZSUZSA

Ő-vers

hetedik
ajtaja
kulcslyukából
kulcsa kiszédül
hetedik
ajtaja
kulcslyukán
kiles

a
min
den
ség
la
kik
ott

lelkesen
lelkesedik
egymagában

BOLYHOS
PÁLINKA

Minden eszeppjében gyümölcsös

www.bolyhos.hu

HEKL KRISZTINA

Krúdynak igaza volt,

az elegáns éttermekben az emberek nem esznek természetesen. Például ez a nő is, az imént. Ott hagyta az étel felét, a legjobb falatokat, leette a spagettit a szépen megpirított serrano sonkáról, és a parmezán forgácsokkal hintett, krémes szósz is a tányér alján maradt, mintha proli dolog lenne mindent jóízűen elfogyasztani. Eltartott kisujjal emeli fel a villát és a poharat, amíg a barátnőjével beszélget. Ujja hegyét sem szennyezi be étellel, sőt a szája sarkát sem, úgy tesz, mintha az étkezés valami szégyenteljes, állati és gusztustalan dolog lenne. Ha tehetné, inkább töltőre rakná magát minden éjjel. Kézzel eszem, és lenyalom az ujjam. Nem érdekel, hogy néz és fintorog. Két ujjal fogom meg a hatalmas, zöld olivabogyót és a számhoz illesztem. Kellemesen savanykás az íze, fűszerek, kapribogyó és articsókadarabok díszítik. Körberágom a magot, célzok, és behajítom a fémszemetesbe. Műanyagdobozból falatozom, cerignola oliv, ez áll a dobozra ragasztott címkén. Beleharapok a zsemlebe. Egészen más, mint az otthoni péksütemények, nem spórolták ki belőle az alapanyagot. Leheletvékony fjállskinka szeleteket szedek ki a papírcsomagolásból, ráterítem a zsemlebe. Füst és pác illata van. A fjáll jelentése famentes, magas síkság, ott legelészett az állat, amiből készítették. Kevés cheddar sajt is jut mellé, vastag, fekete viaszrétegből hámozom ki. Török, ahogy a műanyagkéssel vágom, kemény, mégis krémes. Karakteres íze van. Dobozból és papírcsokból falatozom a villamosmegállóban, Svédországban, és közben egymást nézzük az a nővel, aki a szomszédos étterem teraszán turkálja az ételt. Szerintem boldogabb lenne, ha nem kellene megjárásania magát.

Végigzabálom a világot. Mindenütt be megyek a piacra, a henteshez és a kisboltokba. Megkérem az eladót, hogy készítsen egy szendvicset. Sorrentóban, Göteborgban, Krakóban, a Kanári-szigeteken, vagy Budván. Emelje le azt a szép sonkát a szögről, és szeljen belőle. A szalámiból is kérek pár karikát, a

pecorinóból egy vastagabb cikket, töltsön tele egy dobozkát az olajos vargányából és a szárított paradicsomból. Abból az érett fügeből is adjon, kérem, fél kilót, esetleg kaphatnék egy-egy marék mandulát, kesudiót, desszert gyanánt. Megkóstolom a bálnakolbászos kenyérfalatkákat a norvég piacon, azután megeszek egy szelet, hófehér húsú rántott halat sült krumplival. A hal szétomlik a számban, szinte elolvad a nyelvemen. Ezerszer visszasírom otthon a madeirai bélszín steaket, az uborka méretű, édes banánokat, a Kanári-szigeteki főtt krumplit mojo verde szósszal, a kaktuszlekvárt, a nizzai kenyeret, a szicíliai pisztáciás fagyit, a sült naphalat, a berber kunyhóban főtt csicseriborsót, a pálmafáról szedett datolyát, a svéd céklasalátát, az indonéz húsgombóclevest és mogyorószószot. Amíg falatozom a tengerparti homokban, a vonaton vagy egy hajó orrában, megállapítom magamban, hogy nagyon jó dolgom van. Hangosan is kimondom, hogy állati jó. Egy király sem élhetne szebben.

A szemüveges, kontyos lány előtt két műanyagtál, alma, barack, banán, papírcsok, benne valamivel, ami nagyon egészséges lehet, mert az van ráírva, hogy organic food. Feldarabolja az almát, a szeleteket a két műanyagedénybe dobja, azután következik a többi gyümölcs. Nézem, ahogy a banánt aprítja hosszában, keresztben, így a vöröshagymát szokás. Nagyon komótosan készíti az ételt. Nem értem, hogy bírják ezt mások. Már rég elpusztítok mindent, amit felhordtam a hostelbe, a barna színű, édeskés sajtot, a salátákat, pástétomot. A lány organikus, fehér masszát kanalaz a gyümölcsökre, és az egész kompozíciót megkoronázza a papírcsokból öntött, fűreszpor-szerű korpával. Nézem őt, igyekszem nem feltűnően bámulni. Ugyanolyan sejtekből épül fel, mint én, van keze, lába, bőre és a haja sem hullott ki. Számomra érthetetlen, hogy lehet felépíteni egy embert olyan építőkövekből, mint a zabkorpa?

KEÖMLEY ANNA

Arakhné

Arakhné két lány és három fiútestvére után, hatodikként született a családba. Olyan kicsi és nyeszlett volt, hogy édesanyja szörnyülködve csapta össze a kezét: „Uramisten, milyen kis nyamvadt, szegény! Lehet, hogy nem is marad életben?!“ Arakhné azonban élni akart.

Olyan erővel cuppant rá az életet jelentő nedűre, hogy a rokonok reménykedve bíztatták szüleit: „Ne aggódjatok, ha csak feleannyi élet-erő lesz benne, mint most, akkor túlél mindnyájunkat, a testvéreit is beleértve!“

Az első hetek küzdelmes időszakában Arakhné a napjait egy puha kis zsákban töltötte, amelyet édesanyja szoroson a testére kötött. Csak így, anyja testközelségében érezte biztonságban magát, és valahányszor édesanyja arra kényszerült, hogy néhány percre letegye, és egy-két centire eltávolodott tőle, Arakhné olyan óbégatásba kezdett, hogy jobbnak látták nem ellenkezni, és azonnal visszakötötték. A gyámoltalan újszülött napról napra erősödött és növekedett, de így is jócskán elmaradt a testvéreitől, akik az ő korában mind ügyességben, mind okosságban és csalafintaságban lekörözték.

Arakhné nagyon boldogtalan volt. Vézna kis teste a rajta gúnyolódók állandó céltáblája lett, csakúgy, mint az a sok reménytelen próbálkozás, amellyel a továbbfejlődéséhez elengedhetetlen tudnivalókat igyekezett elsajátítani. Sikertelenül. Testvérei az ő korában már rég leszakadtak anyjukról, önállóan jártak, ettek, tisztálkodtak, és szédületes tempóban másztak fel-le a legmagasabb és legkacifántosabb mászókékon is a játszótéren. Arakhné azonban nem adta fel. Testi gyengeségét és ügyetlenségét hihetetlen lelki erővel és küzdeni akarással ellensúlyozta, ami fáradhatatlanul hajtotta a kintűzött cél felé. Tudta, ha törik, ha szakad, el kell sajátítania ősei mesterségét, mert csak így szakadhat le anyjától, és csak így bizonyíthatja be, hogy méltó az előtte álló feladatra. Mert, egyszer nagy dolgot fog véghezvinni, abban biztos volt.

Anyját megviselte a teher, amelyet a testére kötött csemetéje állandó cipelése jelentett. Szeretett volna megszabadulni tőle, de féltette

is. Pedig hányszor hallotta a rokonaitól: „Végy példát a madarokról! Ők az abszolút anyai szeretet megtestesítői. Úgy kényszerítik repülésre a fiókáikat, hogy egyszerűen kilökik őket a fészekből. Különböznél, hogy tanulnának meg életben maradni?!“ Mondani könnyű, de Arakhné nem madár, és olyan kis vézna és gyámoltalan.

Ahogy kezdett gyengülni az anya lányába vetett hite, úgy erősödött Arakhné eltökéltsége, hogy talpra álljon, és önálló életet kezdjen. Tudta, hamarosan eljön az ő napja. A házukhoz közeli erdőszéligben ekkortájt rémisztő hírek kaptak szárnyra. Ártatlan gyermekeket üldöző fegyveres katonákról szóltak a mendemondák. A tisztást, amely Arakhné testvéreinek kedvenc játszótéreként, az önfeledt hancúrozás és fogócskázás terepe volt, idegen csizmák dúlták fel; a barlangokat, amelyek egykor a bújócskázáshoz szolgáltak kintűnő rejtekül, rettegő, menekülő gyermekek töltötték meg. Mindenki kétségbeesetten rohángált fel-alá, nem tudták, mitévők legyenek, hogyan éljék túl a veszedelmet, és hogyan védjék meg lakhelyüket a végső pusztulástól.

Arakhné döntött: most vagy soha! Minden erejét összeszedve újra nekiveselkedett az ad-

dig már ezerszer próbált, de mindahányszor csúfos kudarcba fulladt kísérletnek, hogy megfossa élete első kötelét, amelyen leereszkedve végre megteheti első önálló lépéseit. Fáradhatatlanul szőtte, fonta a fonalat, újra kezdte, ha valahol elakadt, és a szemébe csurgó csípős verejtékcseppekkel nem törődve, összeszorított szájjal dolgozott. Amikor elkészült a mű, tudta, tökéleteset alkotott, de nem volt idő a siker fényében sütkezni. Egyetlen hatalmas lendülettel a kötel felső végéhez vetette magát, és széleseben csúszni kezdett lefelé. Amikor elérte a kötel végét, lába még nem volt a talajon, de a veszéllyel mit sem törődve levetette magát a mélybe. Nagy huppanással ért földet, kicsit megrázta magát, és rohanni kezdett. Hogy miért pont arra indult, maga sem tudta. Valami ellenállhatatlan erő húzta, vonzotta egy adott irányba, amelytől, ha akart sem tudott volna eltérni. Az út egy barlanghoz vezetett. Lihegve szaladt be a sötétségbe, amelynek mélyéről halk sírás hallatszott. Amikor szeme hozzászókkott a homályhoz, a barlang mélyén egy hároméves forma kisfiú megszeppent arcát pillantotta meg, aki riadtan kuporgott az egyik sarokban. Ekkor hallotta meg a katonák hangját:

– Hová tűnhetett? Nem nyelhetted el a föld! Ti induljatok a völgy felé, mi átkutatjuk azt a barlangot!

Arakhné gondolkodás nélkül cselekedett. Fülében egyre anyjának az ősi mesterség tit-

kát feltáró szavai visszhangzottak. Tudta, hogy minden tudásnak a birtokában van ahhoz, hogy valóban nagyszerűt alkosson. Ujjai széleseben mozogtak. Még egy utolsó simítás, és kész. Elégedetten dőlt hátra. A katonák abban a pillanatban értek a barlang bejáratához.

– Csak itt bújhatott el! Bemegyek.

– Várj, nézd ezt a pókhálót! Az egész nyílást beborítja! Ha a kölyök bent lenne, elszakította volna. Itt nem lehet.

– Igazad van! Megjegyzem, életemben nem láttam ilyen szép, szabályos pókhálót! Valóságos mestermű! Na, menjünk, keressük tovább! Heródes minket is lemészárol, ha csak egyetlen fiút életben hagyunk.

Arakhné egész testében remegett. Csak akkor merte kinyitni a szemét, amikor a katonák vágató lovainak dobogása elhalt a messzeségben. Szíve majd' kiugrott a helyéből, és egész testét boldogság és büszkeség járta át. Sikerült! Méltó lett isteni nevéhez, amely e nagy tett végrehajtására kötelezte. Egyszer csak érezte, hogy emelkedik. Ijedten próbált megkapaszkodni valamiben, de sikertelenül. Óvatosan körülnézett, és látta, hogy egy a saját méretéhez képest óriási, de emberléptékben aprócska kis kéz tartja a magasba. A kisfiú a szeme elé emelte a kis pókot, és hálás, meleg pillantással köszönte meg, hogy megmentette az életét a korai haláltól, hogy legyen ideje betölteni az apja által ráruházott küldetést.

Törzsasztal Szabó Zoltán Attilával

Fővédnök: Dúzi Tamás, az év bortermelője (2014)

Nyugatplusz

kedd esténként (20:40)

„Szabó Zoltán Attila író, költő, a Nyugat Plusz alapító-főszerkesztője a FIX TV stúdiójába olyan művészeket invitál, akik értékeset alkotnak, vagy részesei, ihletői művészi együttműködéseknek, akik hivatásuknak tekintik szakmájukat.” (Port.hu)

KAISER LÁSZLÓ

Körbeindáz szabadságom

Csáth Géza emlékének

Késő este forgolódva
ital gyógyszer nem hatott
seregestül indul felém
élő arc és sok halott

Közeledik álom mélye
holtakból lett eleven
dermedt arccal élők néznek
náluk sincsen kegyelem

Tudat nélkül zuhanások
ez már tényleg éjszaka
úgy hangosak éji órák
senkinek nincs most szava

Némaságban képek zsongnak
hajnalpírban ébredés
mintha mégis lenne mégis
távolodó rettegés

Fényözönben újra egy nap
látszat tett és tette vágy
messze messze amaz este
nem vonz sötét nem húz ágy

Ritmusosan évek óta
forognak a kerekek
körbeindáz szabadságom
öngyűlölet szeretet

Engedjetelek
elrejtőzni

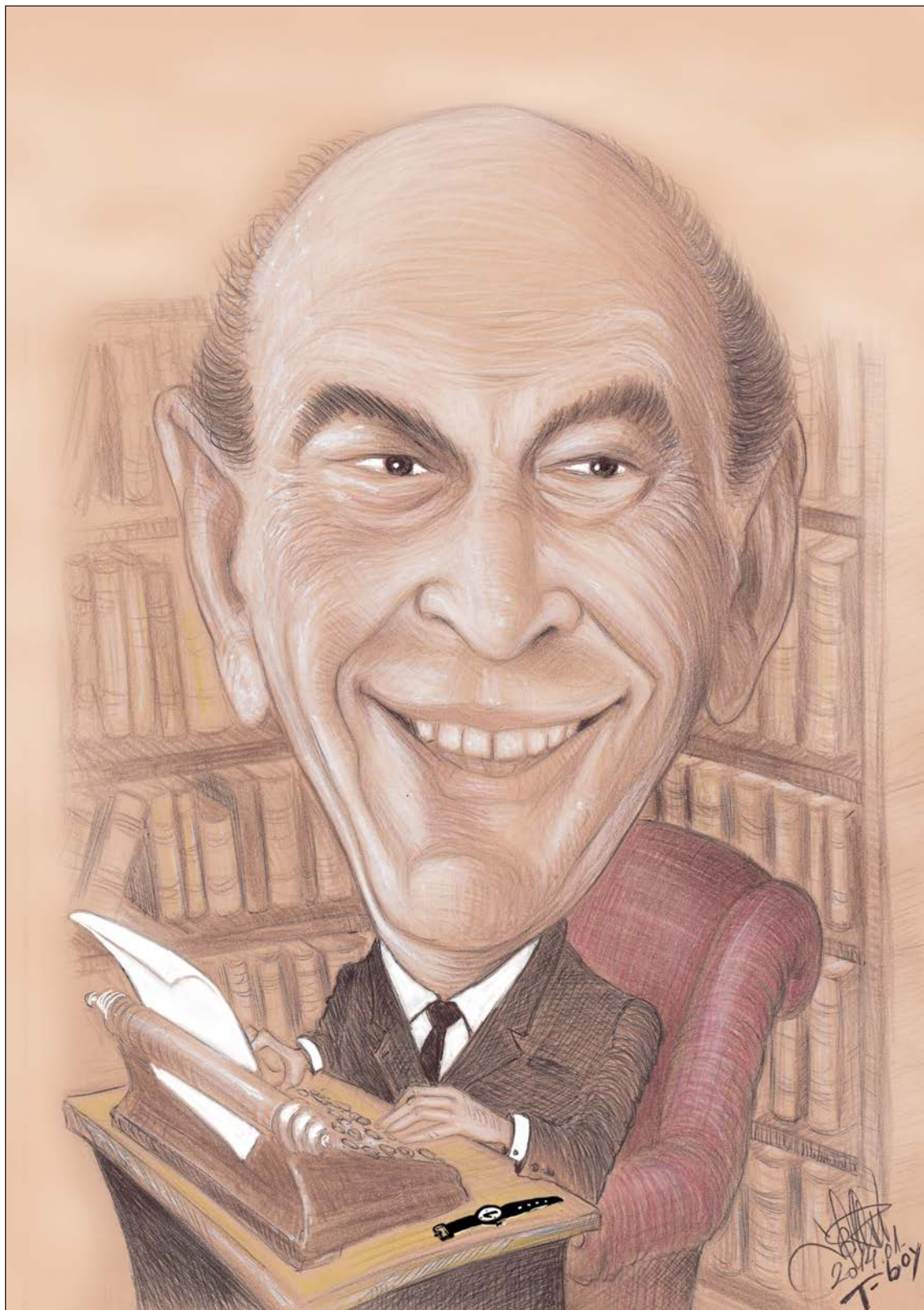
Engedjetelek elrejtőzni,
hadd legyek így én magam,
hadd lehessenek őszinte is,
lepleződjek: hazudtam,
hadd mutassam sebeimet,
egészségem hogy csattan,
lássátok, hogy beteg vagyok,
erőt, hitet így adtam,
hagyjátok, hogy imádkozzam,
hadd tagadjam azt, ki van,
hadd záruljak gesztusokba,
szabad legyek szavakban.

PÉNTEK GÁBOR

Dilemma

Ha egy *kis fakopáncs* (*Dendrocopos minor*) idejét, csőrét nem kímélve, nem csupán a korhadó, puha egyedeket kopogtatja, de a tölgyek törzsén is az ég felé kapaszkodva, szorgos élete során milliónyi férget elpusztít, nos, vajon válhat-e belőle egyszer végül igazi *nagy fakopáncs* (*Dendrocopos major*)?

És mi a helyzet fordítva? Vegyünk például egy igazán léha *nagy fakopáncsot* (mindenki ismer ilyet). Ez, ha örökké csak repdes, csőrét folyton más dolgaiba üti, fikarcnyit sem törődik a gyógyítással, de még csak nem is kopogtat(!), nos, vajon visszaminősíthető-e valaha is *kis fakopáncssá* (*Dendrocopos minor*)?

GAÁL TIBOR T-BOY: Hódolattal Örkénynek

KILIÁN LÁSZLÓ

Niomé II.

*A fa mítosza**Munka (részlet)*

A vasmaroktól a pengefinom pöccintésig minden nemet és módot megtalál, és helyüket kikeresi. Kedvvel, tűzzel. Ami a kezet átjárja, munkálva benne átszellemül; az az észre térül. A kéz a fejnek dolgozik, hiszen az mutatta a ritmust, ez igazította össze és szét a ritmusba fogottakat. De ami a kézről visszatérül, új tárnákat, utakat nyit ki. Járnia bennük, rajtuk táguló kaland. A tett eszméltet: elméletig fodrosul. A tenyér, az ujj gondol – a gondolat bővül, de kezessé kedvesedik. Dicsérik egymást. Biztatásra eredmény népesedik. Esze ágán – ujjbegyén. De ha dicsőülésre látszik is jutni Uther; Letéteményes, Hajdú és a szorgoskodásban külön osztatban míveskedők álma, hogy elszakadhat, kiválhat az egészből az ember világa; az csak gőg vakította látszat maradhat.

Habár a munka érdemessé avatja, acélosá inasítja – barboncásé a sütnivalója; a rögváló kikoszarazza. Táltosodott fantáziája, ezermesteri ügyessége szerszámokat jutalmaz neki, de minden eszköz hajthatatlanul visszahárul a kekegyvilágra. Magát akarja meghosszabbítani, kiterjeszteni; de az különvaló gyanánt meláz legkivált. Használja ugyan, de rideg marad az és a hosszabbik idő, amikor tétlen.

A szerszám használatára, hasznára gabalyít, gurít, hajlít, húz és nyújt alkalmatosságokat, és ezek mégis a kiötlőn, a szerszámon is kívül valók lesznek. Idegenek a közönyükkel. Átlekesíti ugyan minduntalan, holott legfeljebb kapni fakad kedve, visszadermed vagy visszabomlik saját roskatagon bódult akaratába. Elfelejt szerszámot, eszközt és embert; konokabb lett a világnál, konokabb kieszelőjénél.

És az Uther-félék tágítják-tágítják környezetüket. Aki tágít, az távolít. A munka munkává sötétül – a tárgyak elszaporodnak, és melegebbé vagy hidegebbé tehetetlenednek a kelletténél. Ezért aztán a környezetbe töltekezni törekvők addig áskálódnak, míg idegenné, ám ismeretlenül szakasztják magukat. A dolgok úgy úsznak kívülre, hogy ők maguk küldik

kintre azokat, és ekként zavarják ki magukat magukból.

Uther liheg. Unatkozik a saját világában – unja őt, unja magát a lett világ; de a munka makacs: azok mennek, ez marad. Marad kidohogni – kéz révén, ész által – mindazt, amit használni vagy elfogyasztani lehet. És ismételteti, és marad az unalomtól egészen az utálatig. Rideg, miként a vas.

*

Unatkoznak. Cselekedetben szepegve is. Rákodik rájuk mogorván az unalom. Dolgoznak mind üresebben. Ami ürül, ott szétolvad magának az utálat. Unják. Utálják a nyikorgásban araszoló napokat, amelyeket elemészt a dolog és a dologidő. A dologidő, amit mégiscsak ők választottak kitölteni effélékkel.

Aki unatkozik, végül odajut – aki utálkozik, az elemésztett napokkal –, magát is feléli. Már minden elfárad: aki dolgozik, amivel dolgoznak, amin a munkálkodás esik; a vidék, ami közel és távol; a percek, az órák.

Elcsigázott kedvvel, a kórságba elkívánt körülmennyel ki is jegecesedik gúnyos türelmével a kényszer, ki a kötelesség gúzsba kötő, húsba vágó mindegyre szűkülő szűkülése.

Unalomból az utálat, utálatból a fáradság – a fáradság vigasza oda –, a fáradságból kötelem válik. Büntetéssé feketül, hogy a cincogásból ordításig nőhesse ki magát. Az egyhangú, a megvetetté tett, a kimerülésig közönyösített teszi a balog mozdulatot, azok az elvétett csapást, a vésszé elszabadult folytatást vagy ismétlést. Magukat sebzik meg; rándulnak, zúzódznak a tagok; roppan a csont, vérzik tenyér vagy sípcsont. Amit oly csinos gonddal gyakoroltak ki ügyességgé, az ügyetlenné töredezik, balul üt ki. Bicsaklik a rutin. A ritust elvétik az elgyötörtek.

Nyomában pedig a harag. Az, ami másra ficamodik: másban keres okot – szidja a szerszámot. Azt, ami ellenben magában a jó szolgálatot teszi és teheti.

Korholják a kalapácsot. A kalapácsot, ami a szerszámok szerszáma. Vele alakíthatják a kö-

vetkező szerszámot. Általa lehet új és újabb eszközt előhozni a képzeletből. Ez vastagít, ez lapít, ez nyújt, élez, kerekít és hegyez. Elsimít. Egyenesít és hajlít. Egyet a máshoz szorítja. Beleüt és kiüt. Meg- és kiigazít. Fémet nyújt. Követ tör. Darabol és formáz. A vas méltóságával teszi, hogy erőben öregbíti, amit az ököl akart annyira.

A kalapács vasököl. Elbír azzal, ami izzik; el azzal, ami rideg. El, ami gyűrődik, és ami tör. Leüt, átüt és beüt. Ha van kéz hozzá, csodára képes. Zenélni tud. Párban vagy kórusban. Cseng-bong. Zeng. Kong. Hangja ihlette, hogy harangja legyen az embernek. Kalapálni tud: finom eszközt, kecses tárgyat, ritka ékszer. Kovácsnak, ötvösnek, metszőnek áll kezére.

Kalapács kell a dúcnak. Az a szegnek. A patkónak. Dárdahegynek. Az ekének. A kaszának. És a kardnak.

Kárhozzátják a fogót. A fogó az, ami összeszorítja vagy közrefogja azt, amihez egy vagy több kéz gyenge lenne. Minél hosszabb a két szára, annál erősebb, annál távolabbra érhet el; annál inkább alkalmatossá, annál közelebbé teheted azt, ami külön levő: idegensége másik idegenséggel vonattatik szolgálatodba. Szorít, csíp, fog, vág. Hajlítani, csavarni és tartani lehet vele.

A fogó vasmarok. Marok, ami harap és rág. A fogó a szigor. Engedelmessé teheti a fogottat. Szorítása a kéztől közvetített akarat kiterjesztése, ekként folytatása. A fogó társa a kalapácsnak: együtt többre jutnak. Amit a fogó odatart, azt találhatja el pontosan a jól lendített kalapács. A fogó kell ahhoz, amihez több erő kell, ami túl durva, túl forró, túl hideg, túl idegen. A fogó segít hozzá a szükségeshez. Vasfegyelem. Szegecselni, összekapcsolni, össze- és szétfeszíteni is képes. Elhúzni a pengét: ekére, kaszára meg kardra érdemesíteni.

Szapulják az ekét. Ami barázdát hasít. Neki tárja fel ölet az ugar. Felizgatja a kényelmében darvadozva kellemkedőt. Teszi neki a szépet. Addig dicséri, míg kedve felérhet szépségéhez, bájához; nyugalma ellenében is hergelni méltó, ekként a tüzelésre vágyba ékesedő szelleméhez. E buja ugar, ím szellemével ölt olyan testet, mely az eke előtt és utána is kívánczogat rendülő csípővel, mélyedéssel, hajlással, idommal, tomporral, bimbós-udvaros halommal, combbal, öllel. Elfekszik az ugar. Az eke karmolja, fésüli, nedveit kelti, hágyja. Borzong és borzongat untalan, unatlan. Szánt medencét, lankát, dűlőt,

felföldet, ami tört, és ami töretlen. Peng a földben. Viszik az ökrök. Tolja a hajtó. Szarva ekének, szarva igavonónak egy fele tart. Csikositják parlag alját, közét és peremét. A vonások egyre sokasodnak – nevetgélnek egymással. Örül egymásnak rög, rögnek eke, a barom lába és ereje, a barmok ösztökéje.

Az eke feltöri a törendőt. A Napnak, harmatnak és a miegyébbel záporozó égi áldásnak. Legkivált az árvaságából ide vigaszra jutott magnak. A gabona szeme felragyog az eke hagyta vágatban: és az eke felnyitja a mélysötétet. Felszántja az aléltat. Kinyitja a lappangó csatornákat. Szabadul izgalom. Azért néz az égre, nyeli el a magot, hogy virradatozhasson. Már a reggelben a következő napokra és napoknak. A reggel a szántás az eke vasával – a dél deleje a vetés. Az eke vidítva, fényesítve.

Kiforgatja a rögöt, a barázdát. Megágyaz a kéjnek, az álomnak. Mert az álom arra készít – azért merül-merít –, hogy kész legyen, aki akarja. Megágyaz kéjnek, álomnak, hogy az ébredés, bár az álommal kibélelve, jóllakatva; megelégtelve és kiteljesítve indítson el a tagaskodó nappalba. Kezdetre hajt. Kapuja a folytathatóságnak. A munka belehajtja a világba. Az eke a jele a csíra csírájának.

Szidalmazták a kaszát. A kaszát, ami be-, el- és letakarít. Széna, kéve, szalma szerzője. Suhint. Lendül. Rendet vág. Újra meg újra mosolyogni vágyik: kaszakővel pengeted kedvét. Kifent kuncogása, megfent vigyora készleti vidulni. Iramodik a táblában. Zuhog tőle a bőség. Dőlnek a nehezült fejű szálrengetegek. Lépés. Húzás. Lépés. Vágás. Az aratás a kasza mohó kanyaraira szélesedik szerte. Eldönti az útból a kalászosok mellett a patásoknak oly édes füveket. A hersegve nyíródó szálcsomókról, az alvadt száruk tövéről száll pacsirta-magasig a gabona és lucerna vérenek erős szaga.

Fogyatkoznak az ágaskodókkal büszkélkedő mezők, rétek. Púpozódnak, rakatnak a boglyák. Épülget a termés csúrt telirekesztő zsiszégése. A kasza tánca tölti ki kedvét a mind túlcsonduló Napnak. Siet a virradat tőle. Várni hagy a napszállta általa. Tánccába fárad a táncos és a felette gyűlve gyűlt kedvű aranyos sörényű. Kitelik tőle. Kitelik és elnehezül. A hajnal visszafordul keletre – térül már az alkony is nyugatnak nyugodni. A kasza lassan meghaladja táncrendjét. Teljesen kifényesedik. Elfogy a fenetés.

Mesebeszéd

A kasza levág. Öl és felmagasztalja a tarlót. Elvesz és odaad. Az, ami a megkönnyebbülést hozza és adja. Kihordta a föld, amivel viselősé tették – pihen kicsit, hogy elringasson magot, zöldet a szendergésében. Könnyebbül a kaszás is: a munka elfogyott, begyűjtve az ennyivaló embernek, állatnak, ősznek, télnek, tavasznak. A kasza megelegedett, elege lett, megelegített, de felbátorított.

A kasza a felszaporított, tovább élezett, nyúlánkra fent karom, köröm és fésű; avagy nyíróoló. Amit letett az eke, azt szedi fel a kasza. A kasza malmot jár, kemencét bélel – a holnapba tereli, ami feküdni félt.

*

Nemet és módot. Mindet megtalálja, amit szükségként gyerekkorában helyben talált. Amit fel- és el kell használni, hogy az enyhülés lecsillapítsa. Uther a használatban is türelmetlen. Ha szomjúhozott, dézsányi innivalót szerez a fakadt vízből, a vesszőkön, ágakon termettek levéből. Ádáz és telhetetlen: dézsák ugyan telve, de megposhad vagy felpezdül és megerjed. Bódít és mérgez a félelem bősztette érzületből lett habzsolás, de a szomjúság még maróbb.

Ha éhség gyötörte, zsákszámba kerít magának cipót, sajtot és sovány pecsenyét. Keltből sült megszikkad – érleltből válik penészes héjú és belü – süttötet légy köpi be, amikor zsákkal mérik. Kenyérmorzsán, kéksajton és sonkás szalámin túl mégiscsak ott a gyomor vagy bél kórsága.

Ha fázott vagy pöre testét megperzselte az égi vagy földi láng, akkor is úgy jár, hogy végére jár, s még túl is azon. Pendelyt, gatyát, réklit, rokkolyát akar – vagy bekecsért, ködmönért, irháért ágál. Bocskorra, csizmára, topánra, tutyira kap: egyre, másra, többre. Öltözetét, lábbelijét hűvöseknél vagy hőhullámoknál is fölébe gyarapítja.

Legyen, hogy csak egyszer is ellátott a sík távolába, a bércek látóhatárt szabó csipkékéig, a vizet parttalanságáig, és már a túlsó feléről kelle-ne látnia. Kereket, szekeret, tutajt, hajót eszel ki, ereszt ki keze alól – készíti és használja szerte-nül. Ha már egy alkalmatosság megett, még kell belőle – ha egy határon túl mehetett, lesz mögötte másik és másik. Különb lehet az a különbnél.

Lehet úgy, hogy az ítéletidő erősebb a bundáknál, a kánikula tüze égetőbb, hogy leplekkel védelmet lehessen nyerni. Ezért Uther és emberei falat emelnek, falra fedelet illesztenek. Építenek a melegedéshez, a húsöléshez menedéket. Raknak búvóhelyet, raknak lest büszkeséggel hirdetni fenyegetést.

Mert ha munkálja a szerszámot, hogy munkáljon vele, készül az is harsogó tömeggel, amit magának akart – eszközzel vagy kézzel-lábbal – dolog által kiszedni, felhasználni-elhasználni. Elhordani valót, lenyelni valót, nyúni-koptatni valót ismételve termelni újra meg újra.

És a munka világba vettett. Dologgá lett a dolog. Szerszámmá, eszközzé, alkalmatossággá, alkalmas tárggyá eredményesült: Uther világa tehát világiasul. Szerteszóródva. Másultan. Különböződve. De félénként is felszaporodva. Ezért feneklik a hétköznapba a fehérség. Ezért tiporja a rokkát, a szövőszéket, forgat kereket. Így esik: kosarat fonnia, hímeznie, szabnia, varrnia, kötnie, horgolnia mindig ünnepárnyékban. Így, hogy a mindennapokban nemezel, süt, főz, ékesít és díszít. – Úgy meg, hogy a finépé az ünnepnap, az erőduzzasztó. Ünnepeltet a hajóács, a kádár, a bognár. Hétköznap kushad, ha ő mérszároskodik, kocsit hajt, de ünnepbeli a varga, a csizmadia is. Az ínycenek szakácsa és az ital-gusztálóként szegődött, ugyancsak az ünneplős szertartás buzgalmasa.

Hangzó

Nyugatplusz 3.

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA szerkesztésében

A műveket előadja:

Lukács Sándor színművész, költő

Zene: Barta Gergely, Dóka Attila, Tépő Donát

Zenei producer: Petik András

Megrendelhető:

nyugatplusz@majorbt.hu, happycaroffice@gmail.com

LUKÁCS
SÁNDOR

MOLNÁR JÓZSEF

Hamlet

Shakespeare kertjében

Álmos nem vagyok, mert már álmodok,
Shakespeare kertjében élet-rab vagyok.
Tündér-királyok, bohóc-farkasok,
Baljós kacajok, gyilkos pénz-sasok.

Hamlet kezében beszédes monológ,
Koponyám kapkodom, köd gomolyog.
Átkod szórd, király! Ott a várfokán,
Éteri tested vesztett koronát.

Mondd el titkod, mitől tűnt el erőd?!
Kakasszóra mért lépsz napod előtt?
Zúgod, nem várt és igaztalanul
Ölték meg a tested, ököl beszorul...

Tisztulni se tudtál, háborúk és halál
Vermét hányszor ástad, s ravatalát
Ácsoltad a gúnynak, mentél tovább.
Láng-üszkőkön léptél, védtél határt.

Most itt állsz némán, fájdalmad eged,
Vársz, fiad meghallja üzeneted?
Bosszúra bosszú jár, dárdára kard,
A halott nem nyugszik, szelleme a kar.

Vérfolyók, zendülnek harang-hadak,
Bús király, mért hallom sikolyodat?
Shakespeare, Uram, kacagsz? Roppant korok
Csontján égő tűz, Dánia zokog.

FILIP TAMÁS

Halálfiai

A ló meghal. A versenyló is.
Meghal a csinovnyik
és meghal Ivan Iljics.
Meghal az ügynök,
Aschenbach Velencében,
Beckett a székesegyházban,
meghal Horváthné és
meghal Marat,
meghal Vergilius,
meghal az atléta és Artemio Cruz.
Ramón Mercader kétszer is meghal.
És amíg olvassuk őket,
meghal a Nap.

Megrendelhető:

happycaroffice@gmail.com
ereft@gmail.com

PETŐCZ ANDRÁS

Mirabeau-híd: elköszönés

A Mirabeau-híd alatt fekete macska,
mindez miért
és hogyan is zavarna?
Mellette dübörög, rohan a Szajna

*Azt kérem, sose keressen,
távozzon el az éjsötét szellem*

Jól figyelj, barátom, ne fordulj soha meg,
nekünk annyi,
nincsen semmire keret.
Tudod, leszámoltam örökre veled

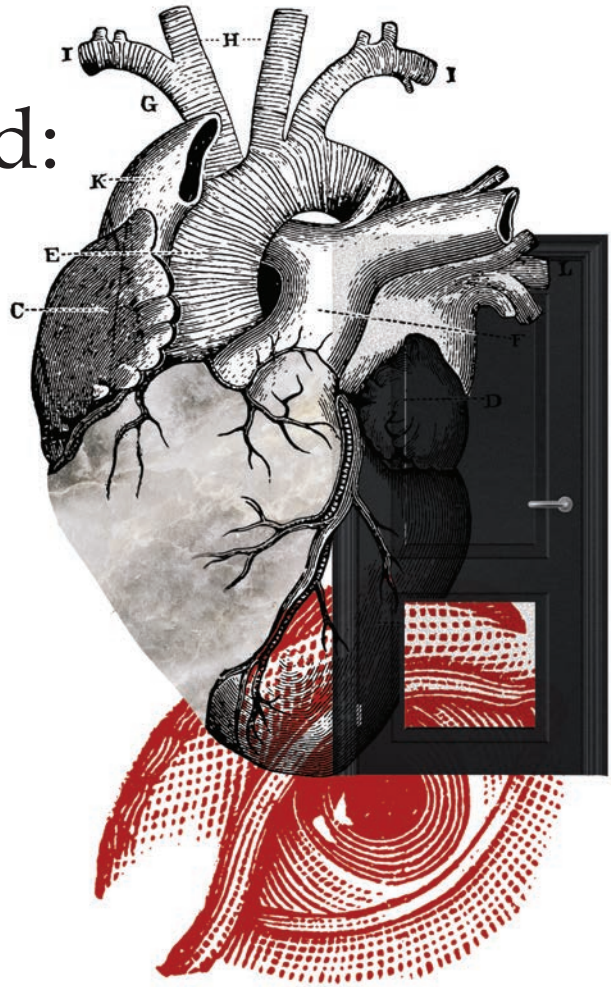
*Azt kérem, sose keressen,
távozzon el az éjsötét szellem*

Mint itt a Szajna, elfolyó messzeség lett
a mi múltunk.
Tudod, lassú az élet,
s a macskakarmok igencsak kemények

*Azt kérem, sose keressen,
távozzon el az éjsötét szellem*

A Mirabeau-híd alatt mit is akarna
ő, akire
lecsap a macska karma?
Miközben dübörög, rohan a Szajna

*Azt kérem, sose keressen,
távozz el tőlem, éjsötét szellem*

FILIP TAMÁS

Szívek célkeresztben

Szoboszlai Juditnak

a rengetegbe bújtatott fiúk
egyre halkabban beszélgetnek
szinte csak mutogatni mernek
de ez is hiába mert az üldözők
célkeresztje rááll a szívükre
és nincs elég idejük hogy
szarvasokká váljanak
az anyák a Szűzanyát
hívják hogy segítsen
Mária könnye tiszta
forrásként zuhog
a véres földre

TŐZSÉR ÁRPÁD

A fölöttes Te ideje II.

Naplófeljegyzések 2010-ből

■ Szeptember 28.

Az ember olyan fűszál, amelybe reggeltől estig és estétől reggelig csapkod a gondolat és az érzelmek mennyköve.

S hova tovább már minden idegen neki, ami természetes. Pedig mint más füvek, ő is arra volna rendeltetve, hogy ácsorogjon, szemlélődjön a napfényben, várja a zúgó, röpködő méheket, bogarakat, a gondolat és idegrángások villámjai nélkül élvezze az Isten örökegy jelenét, békéjét. De már a természetnek is minden idegen, ami emberi. Az ember a maga ideges futkározásával, kapkodásával, és gondolatainak, érzelmeinek más anyagúságával – hiba a rendszerben. – Olvasom Báthori Csaba írását Julia Kristeva *Ön maga tükrében idegenként* című könyvéről. Kristeva idézi Kafkát: Minél hosszabban tanakodunk az ajtó előtt, annál idegenebbé válunk. Az ember áll a természet ajtaja előtt, de úgy, mint aki éppen kijött az ajtón, azaz háttal a természetnek. Tanakodik, hogyan kellene visszamennie, de közben egyre inkább elidegenedik a visszameneteltől. Illetve hát háttal akar bemenni az ajtón.

S eszébe sem jut, hogy egyszerűen csak meg kellene fordulnia.

■ Budapest, 2010. október 6.

Ki lehetett az a Kecskeméthy József? Helénke nővéremék újabban a K. J. utcában laknak, itt körmölöm a születésnap naplómát. Künn borús az idő, éppen csak az eső nem esik. (De tegnap például egész nap zuhogott.) Állítólag (Helénke állítja) akkor is esett, amikor 75 évvel ezelőtt (ezen a napon) megszülettem. Ilyen hendi keppel indultam neki a világnak: az első létélményem az volt, hogy sötét van és hideg. Csoda, hogy nem fordultam vissza. Az indulásom viszont egész életemre megjegyzett. (Legalábbis Csehy Zoli szerint, aki öt évvel ezelőtt egy esszéjében azt írta rólam, hogy az én költői pályám – „egy mosoly születésének története. Út a komor arckifejezéstől az ironikus-bölcs mosolyig”.)

Hetven évig tartott, amíg megtanultam mosolyogni. – Egy gyönyörű kivitelezésű könyv

van előttem: az enyém – válogatott verseim gyűjteménye. A 75. születésnapomra adta ki a Palatinus, A vers ablakán kihajolva a címe. Szent Sebestyén van a címlapján, áthúzva, érinthetetlené téve, transzcendenciába zárva. Maga a könyv egészében olyan, mint egy antikvárium polcáról előhúzott, enyhén megsárgult imakönyv. Tegnap este megvolt a könyv bemutatója. Még nem tudom, siker volt-e, vagy vereség. A közönség kicsi volt, de válogatott. Akikről eddig azt hittem, hogy barátaim, nem voltak sehol.

■ Október 12.

Wittgenstein beszél a *Tractátusban* a „metafizikai szubjektumról”: „A szubjektum nem tartozik a világhoz, de ő a világ határa”. Azaz a szubjektumom csak a világom hataraként létezik. „Hol figyelhető meg a világban metafizikai szubjektum?”, teszi föl a kérdést a filozófus. Sehol, s még csak az érzékelt világ sem szubjektum alakú, mint ahogy a szem által látott tér sem szem alakú. A másik véglet Heidegger, aki a metafizikának még a szubjektum által képzett határok formájában sem képes „létet” képzelni. Mindketten elfeledkeznek a költészetről, amely igenis a metafizikai szubjektum látható alakja.

■ Október 21.

Tegnap itt volt (a Magyar Intézetben) Tolnai Ottó. Állítólag mindössze tizen voltak a találkozon. Író csak Duba Gyula és Csanda Gábor. S hol volt az Egyszemű éjszaka társasága, Tóth Laci, Kulcsár Ferenc és a többi, akik 1969-ben többnyire Tolnai köpönyegéből bújtak elő? Vajon hogyan éli meg az ilyen celeb a kudarcot? Én, sajnos, Csallóközcsütörtökben voltam, késő este értem haza.

■ Október 22.

Kant: egy madár nehéznek találván a repülést a levegő ellenállása miatt, arról ábrándozott,

hogy milyen gyorsan lehetne légüres térben repülni. A mai magyar költészet, kicsit summásan, légüres térben való repülés. Sem formai, sem referenciális ellenállások nem korlátozzák. Azaz tét nélküli – ahogy Petri György mondta valahol, valamikor. Légüres térben repülni persze egyenlő az abszurdummal, a repülés lehetetlenségével, a lebukással, a pusztulással.

■ Október 24.

Csehov – közérzetdráma, mondja a rádióban Koltai Tamás. Addig játszunk Csehovot, amíg meg nem születik a mai magyar Csehov. A Három nővér a mai magyar valóságról szól, s azt mondja: illúziókban élünk. Csakhogy: lehetséges-e egyáltalán az illúziók nélküli élet? A képzelet: tömény illúzió, de fel tudnánk-e építeni egyetlen házat, ha előtte nem volna róla bizonyos elképzelésünk?!

■ Október 25.

Az öregkorral, úgy tűnik, az alkotók önkritikai érzéke erősen csökken. Kurt Vonnegut 77 évesen írja meg a meglehetősen banális mondandójú Áldja meg az isten Dr. Kevorkiant című „riportkönyvét”. „Túlvilági riportjainak” egyetlen erényük, hogy az agg szerzőnek még eszébe jut a számtalan név, amelyeknek a viselőivel vagy a műveikkel valaha találkozott (Sir Isaac Newtontól Isaac Asimovig, az Amerikai Humanisták Szövetségének tiszteletbeli elnökéig, az életében ötszáz könyvet publikáló amerikai íróig). Száz ismétlődő helyzetben írja le a „kék folyosó” és „gyöngykapu” kifejezéseket (mint a túlvilág bejáratait), s képtelen fel fogni, hogy mindez már lehet akár unalmas is. Nem szeretném megérni ezt az állapotot. Aki nek nincs mondanivalója, az hallgasson. Különben nem Kurt Vonnegutként, nem kitűnő íróként, hanem csak szenilis vénemberként távozik az élők sorából.

■ Október 26.

Meghalt Szőke Jóska. 82 éves volt, tipikus „szlovákiai magyar író”: Magyarországon egyetlen könyvére sem figyeltek föl. Éjszaka én is valami „kék folyosóban” jártam, de sikerült kikeverednem belőle. Vonnegut még nyolc évet élt, miután a Kevorkiant megírta, 85 éves

volt, hogy meghalt. Húzom magamra a fekete öltönyömet, nem tudok visszaemlékezni, kinek a temetésén volt utoljára rajtam. Anynit tudok, hogy temetésre készülve, háf istennek, még mindig magamat öltöttem, s nem halottöltöttem vénasszonyok öltöttem. S én megyek más temetésére, s nem más jön az enyémre. Szőkét végül tüdőgyulladás vitte el. Boldog vagyok, hogy az elmúlt 75 évem főszereplőjét (azaz volt-magamat) már nem fenyegetheti tüdőgyulladás. A jövőben még bármi érhet, a múltamban már semmi. De az irodalom csodája éppen az, hogy az okozat megelőzheti benne az okot. Valaki meghal, s csak aztán kap tüdőgyulladást. Valamiképpen ez is a költészetben „tapintható” metafizikai szubjektummal függ össze.

■ Október 30.

Úristen!, már 30-a van! Tegnap még csak 26-a volt. Úristen, már 8:46 óra van, az előbb néztem az órát, s még csak 7:46 volt. Az idő de facto nem gyorsulhat ennyire, én élem más (gyorsuló) tudattal ugyanazt a tartamot. Ami elég rejtélyes dolog, mert öreg korban ennek éppen a fordítottja volna logikus. Ez a rejtélyes dolog versbe kívánkozik:

Változatok a fölöttes énre

*Az idő megy
vagy tesped,
de nem a tested
ideje ez, hanem a
fölöttes Te-d.*

*

*Emeleten
lakik Dezső,
fölötte a
felettes Ő.*

*

*„Ő”-ként szemlélted
magadat este:
„Ő” úr elszunnyadt,
elnyúlt a teste,
álltál fölötte:
zord Fölöttes Te.*

*

A Fölötttes Én mindent csak mímel sírással,
mosollyal, rímmel,
a halála is csak mimikri,
sírijánál Senki Erik rí.

■ November 8.

A nyelv illúzió. Annak az illúziója, hogy az ember már nem állat. A nyelv olyan csodatévő, bűvös köpeny rajtunk, amelyben láthatatlanná válik az ösztön-énünk, s csak az udvarias, humanista, politikailag korrekt 21. századi fölöttes énünk látszik.

Magyarul: a nyelv olyan közvetett valóság, amely képes a közvetlen valóság helyére lépni.

A gyöngykapuban

■ November 15.

Utolsó este, amikor még két szemmel látok. Holnap megműtik a jobb szememet (szürkehályog!), műtét után leragasztják, aztán 24 óráig fél szemmel, pusztító bizonytalanságban várom: ha leveszik a kötést, fogok-e látni mindkét szememmel? S ha igen, hogyan? Jobban vagy rosszabbul, mint korábban? Vége a dalnak: nézek körbe, emlékezzem majd, mit láttam, amikor még két szemmel láttam. – „Esküvel fogadd, hogy nem baszol másokat, vagy vége a dalnak!” – a Sabbath színháza kezdődik így (a Google „Híres regénykezdetei” nem jegyzik!), s ma még két szemmel olvasom, holnap már csak eggyel. De két szemmel is hibásnak találom a mondatot. Helyesen így hangzana: „Esküvel fogadd, hogy nem baszol többet másokkal (azaz csak velem baszol, T. Á.), vagy vége a dalnak!” „Másokat baszni” vagy „másokkal baszni” távolról sem ugyanaz. Nézem a fordító nevét: Sóvágó Katalin. Tehát nő. Azaz tudhatná, hogy a nő hogyan inti partnerét hűségre. Sóvágó Katalin nem tudja.

■ November 16.

Egy szemmel még csak nem is félelme az ember, hanem nullaember! A másik (a műtött szemem, a kötés alatt) fáj, a műtetlennel meg homályosan látok, csak tapogatom egyik sort a másik alá, mint Radnóti egykor, a fogolytáborban. A műtétet ugyan ki lehetett bírni, de

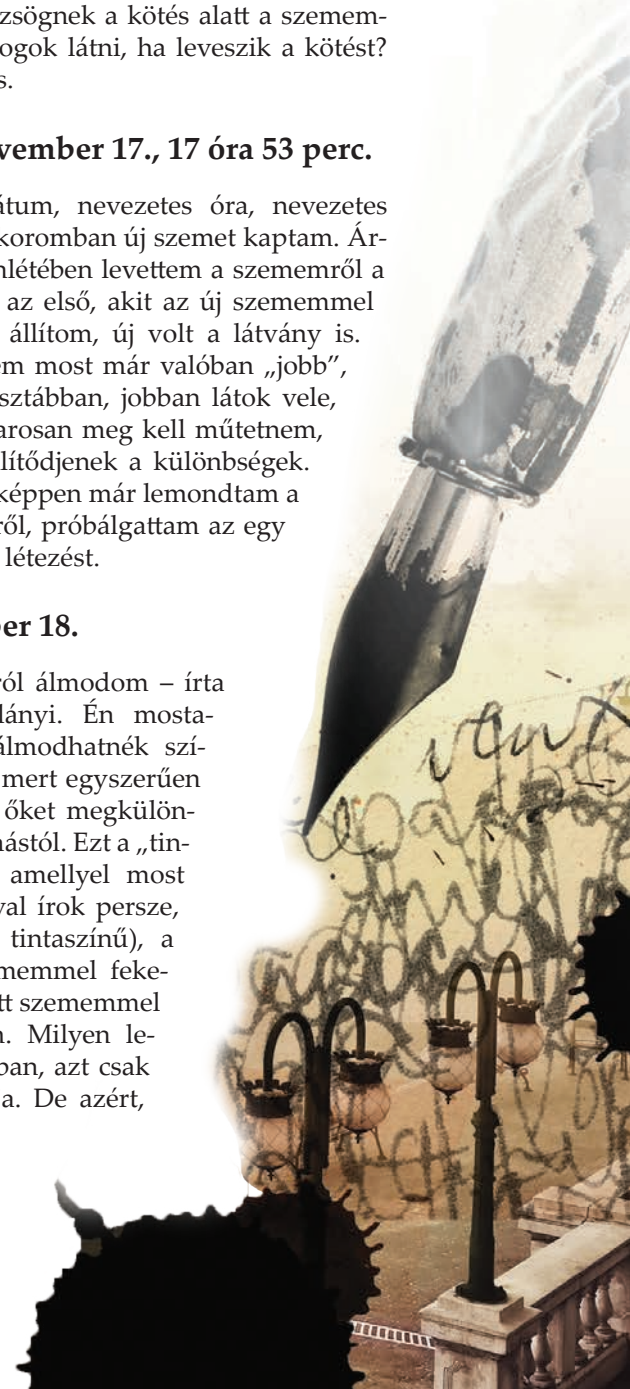
kellemesebb dolgokat is el tudok az életben képzelni. Közben olyan színes ködöket láttam, hogy már egyre azt hittem, Vonnegut szivárvány-alagútjában járok, s én is látom a gyöngykaput. Az operáló orvos egyre azt kérdezgette, hogy „látom-e a fényt”, én meg el nem tudtam képzelni, hogy milyen fényt kellene látnom, mikor mást sem láttam, csak fényözönt. (Aztán később rájöttem, mi okozta a zavart: a szlovák nyelv nem ismeri a tárgyas ragozást, a „vidíte svetlo?” kérdést úgy is lehet érteni, hogy „látja a fényt?”, meg úgy is, hogy „lát fényt?”. Mi mást láthattam volna, mint fényt, ha egyszer egy 300 Wattos izzóval éppen a szemembe világítottak?! Egyébként meg tetőtől talpig le voltam takarva. Mintha már a halotti leplem alatt feküdtem volna. Még most is apró fénypondrók ezrei nyüzsögnek a kötés alatt a szememben. De mit fogok látni, ha leveszik a kötést? Az itt a kérdés.

■ 2010. november 17., 17 óra 53 perc.

Nevezetes dátum, nevezetes óra, nevezetes perc: 75 éves koromban új szemem kaptam. Árpád fiam jelenlétében levettem a szememről a kötést, ő volt az első, akit az új szememmel megláttam. S állítom, új volt a látvány is. A jobb szemem most már valóban „jobb”, mint a bal, tisztábban, jobban látok vele, a balt is hamarosan meg kell műtetnem, hogy kiegyenlítődjenek a különbségek. – Én tulajdonképpen már lemondtam a jobb szememről, próbálgattam az egy szemmel való létezését.

■ November 18.

Színes tintákról álmodom – írta anno Kosztolányi. Én mostanában nem álmodhatnék színes tintákról, mert egyszerűen nem tudnám őket megkülönböztetni egymástól. Ezt a „tintát” például, amellyel most írok (örökíróval írok persze, de a nyoma tintaszínű), a műtetlen szememmel feketének, a műtött szememmel kéknek látom. Milyen lehet a valóságban, azt csak a Jóisten tudja. De azért,

Arany Jánost ide applikálva: „Köszönöm, oh, Isten, köszönöm azt neked, / Hogy hetvenöt évig láthatám remeked”. S úgy látszik, tovább is láthatom még.

Ha mindjárt két színben is.

■ November 19.

Kertész Imre mondta annak idején, hogy az irodalom és minden szellemi alkotás energia-fölöslegből születik. Milyen igaz! Ha az ember teljes energiája abban merül ki, hogy látni szeretne, nemigen fog például a holografizmus alapmechanizmusán töprengeni. Négy nap után (kedden műtöttek, szürkehályoggal, ma péntek van) az előbb villant bennem először érdeklődés a szellem dolgai iránt. Gábor Dénes beszélt a rádióban (hangfelvételtől persze): „az igazi megoldások tudat alatt születnek” – mondta. Így született a hologram is (lényege: a lézerrel átvilágított fotonegatív térhatású kép eredményez!), s így születik a vers is, teszem hozzá én. Az ember összehord egy csomó élményt és ismeretet, és nem tud vele mit kezdeni. Dühösen a sarokba vágja az egészet, aztán egyszer csak magától megoldódik a kompozíció dilemmája, a szellem tudat alatti aktivitásának köszönhetően összeáll a vers, csak le kell írni. (Így született például a Tari bardók című versem: két évig fektettem, többször átírtam, aztán váratlanul szinte önmagát írta készre.) S ezek után már csak azt nem tudom, hogy ki/mi volt előbb: Gábor Dénes vagy a strukturalizmus? (A strukturalisták szerint ugyanis a végső struktúra éppen a szellem tudattalan/tudat alatti aktivitása.) – S azt is ma hallottam a rádióban, hogy Jackson Pollock-ot, az absztrakt expresszionizmus feltalálóját a második világháború után a CIA pénzelte. De nemcsak őt! Az amerikai titkosszolgálat a múlt század ötvenes és hatvanas éveiben a modern képzőművészet egészét fegyverként használta a kommunizmus ellen. (Pontosan úgy, ahogy az első világháború után a kommunisták az avantgárdot kapitalizmus ellen, lásd az avantgárd költők egész sorának a kommunista szimpátiáját, sőt Lenin és a „dada” kapcsolatát!)

A CIA-nak a múlt század hatvanas éveiben – a modernista művészeti irányok terjesztésének érdekében – már a világ 35 országában voltak irodái, és számtalan újsággal, kiadóval, képeslappal tartott fenn kapcsolatot. Érdekes, hogy

a magyar irodalomig ez a „hosszú póráz” sem igen ért el (a CIA „hosszú pórásznak” nevezte kulturkampfját), a cseh irodalomig annál inkább. Én mindenesetre már valamikor a hatvanas évek elejéről emlékszem egy Ladislav Novák-verskötetre, amelynek az volt a címe, hogy Pocta Jacksonu Pollockovi (Tisztelges Jackson Pollock előtt).

■ November 25.

Az ember ma már sokkal tovább él, mint ahogy azt az utódlétrehozás biológiai igénye indokolná. 1800-ig az átlagos életkor 35 év volt: az ember (mint a kérész) megszületett, utódot nemzett és meghalt. Most utódot nemz, és utána még nyugodtan él akár három emberöltőt is. Csak úgy, öncélúan. Íme, újabb nézőpont a tragédia műfajának a megszűnéséhez: valós konfliktusok már csak az emlékeinkben léteznek, a vénemberek konfliktusa ugyanis már nem tragédia, hanem komédia. – Nem velünk, huszonegyedik századi túlélőkkel kezdődik persze a történet. Stefan Zweig Stendhal-monográfiáját olvasom: „Stendhal regényeinek pontosan az adja meg különös varázsát és rangját, hogy késői művek, fiatalosak az érzelemben és okosan fölényesek (tehát tkp. öregesek, T. Á.) a gondolkodásban. Mert csak ez a távolság magyarázhatja meg minden szenvedély értelmét és szépségét”.

Értsd: van egy olyan életkor, amikor az író már elég öreg az okosságához és fölényes gondolkodáshoz, s még elég fiatal ahhoz, hogy érzelmei ne pusztá emlékek legyenek. (Stendhal 59 éves volt, hogy meghalt.) Már a 19. században is probléma volt hát az igazi (egzisztenciális) konfliktusok eltűnése az irodalomból.

■ December 11.

Tegnap este a tévé úgynevezett Megasztár versenyének fellépői között láttam egy énekes-párost, név szerint Szij Melindát és Tolvai Renátát. Szij egy furcsa (elnézést kérek tőle, de muszáj leírnom, hogy érthető legyen a mondandóm), gnómszerű kis nő, tüneményes hangorgánummal, Tolvai pedig (tőle is elnézést kérek!) egy telivér szőke kanca, egy magyar Tina Turner. S ahogy ez az utóbbi kirobbanó erejű nő (akinek a hangja is Tina Turneré) egész idő alatt a segítségre szoruló Szij Melindát figyelte óvón,

egyben húzva is magával föl, az egekbe, a féktelen mozgásba (éneklés közben körbe táncolták, -száguldozták a színpadot), az maga volt a torokszorító dráma, jelenés, s magam sem tudom pontosan, hogy miért, de előtötte a szememet a könny.

Az érzéketlen Friderikusz (mint zsúritag) valami olyasmit mondott, hogy Szij Melinda ne száguldozzon éneklés közben, az nem neki való, álljon egy helyben, a hangja úgyis megteszi a magáét, s nem érte föl ésszel és érzékkel, hogy a két nagy tehetségű, fenomenális hangú nő tulajdonképpen az ismert Andersen-drámát állította színpadra: azt játszották el a művészet igen magas fokán, hogyan lesz a rút kiskacsból hattyú, hogyan szárnyal föl társaival (társával) a magasba, a hattyúénekek, a nagyerejű örömodák magasába.

■ December 16.

Meghalt B. ángyom. A szintén betegen fekvő H. nővérem zokogja a telefonba: „A B. temetésére sem mehettem el, pedig anyukám a lelkemre kötötte: B. volt egyedül mellettem betegségemben, a temetésén ott legyetek!” – Borzasztóan szégyellem magamat, de én sem voltam ott a temetésen. Pedig ennyivel én is tartoztam volna anyám istápolójának. B. kemény asszony volt, juhászok ivadáka, de keménysége ellenére is nagy lélek lakozott benne. Sajátos igazságérzéke volt (mint a pusztaiaknak általában), de ahhoz tűzön-vízen ragaszkodott. Férje anyám testvéröccse volt (sajnos, már ő sem él), s ilyen alapon B. ángyom úgy érezte, hogy neki kötelessége anyám ápolása. S ápolta is lelkiismeretesen, míg csak az akkor (1969-ben) a magyar-

országi Nagybátonyban lakó nővérem (a már magatehetetlen) anyánkat magához nem vette.

■ December 17.

Petri György: Válogatott versek. Magvető, 2008. Válogatta Várady Szabolcs.

Furcsa, kicsit leleplező válogatás. Mint ha nem a nagy, ismert Petri-verseken volna a súly benne, hanem a kevésbé ismert, s meg kell mondanom: kevésbé sikerült darabokon. Több vers is szól a kötetben magáról a válogatóról, a jó barát Váradyról, s néhány adat (lásd őket V. Sz. máshol olvasható interjúiban és Petri-tanulmányjaiban) egyenesen arról tanúskodik, hogy alkotóként is nagyon közel álltak egymáshoz, annyira, hogy Petri verseit sokszor Várady tette tisztába (mint egykor Arany Madách Tragédiáját), sőt néha közösen is írtak verset. Csak hogy Várady Szabolcs soha sem engedte meg magának azokat a formai és tartalmi lazaságokat, laposságokat, amelyeket Petri esetleg provokációnak szánt, de provokációnak is laposak és olvashatatlanul gusztustalanok maradtak. Itt (a jelen Petri-válogatásban) a válogató viszont engedte „elszabadulni” barátja hajlamait a banalításra és öncélú vulgarizmusokra, s így a korszakos nagy versek (A felismerés fokozatai, Hogy elérjek a napsütötte sávig stb.) is más fénybe kerülnek.

Akarva, nem akarva úgy tűnik (legalábbis nekem, a különös telítettségű Várady-versek feltétlen hívének), hogy Petri nem egy szövege afféle hanyagabb, vagy uram bocsá', felhígított, elrontott Várady Szabolcs-vers. Vagy Kasztor és Polux éppen hogy így (és itt) egészíti ki egymást?

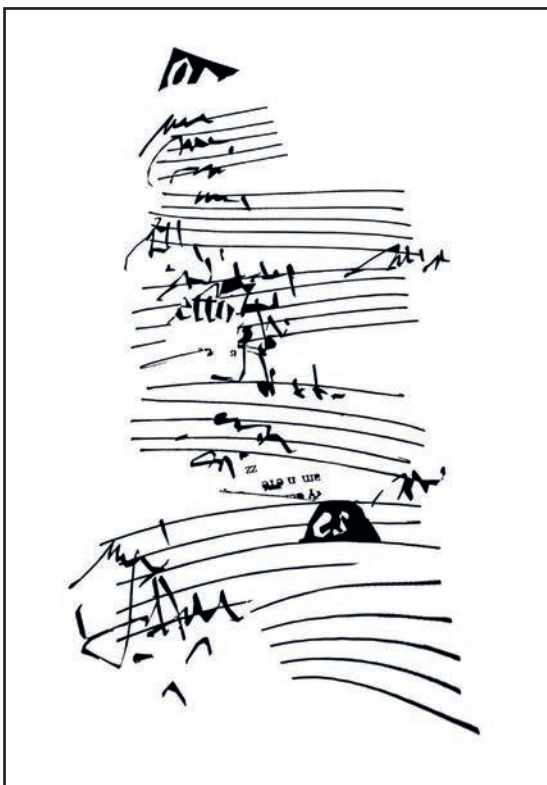
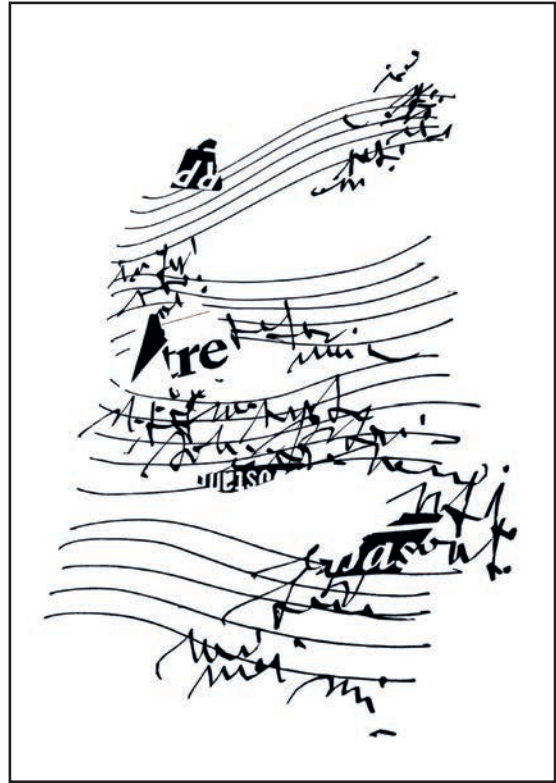
LEONARDO DA VINCI

és a budapesti Lovas

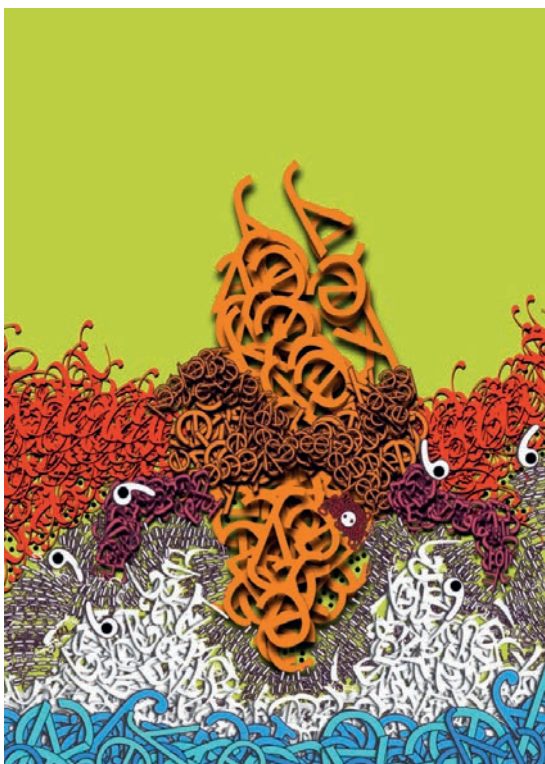
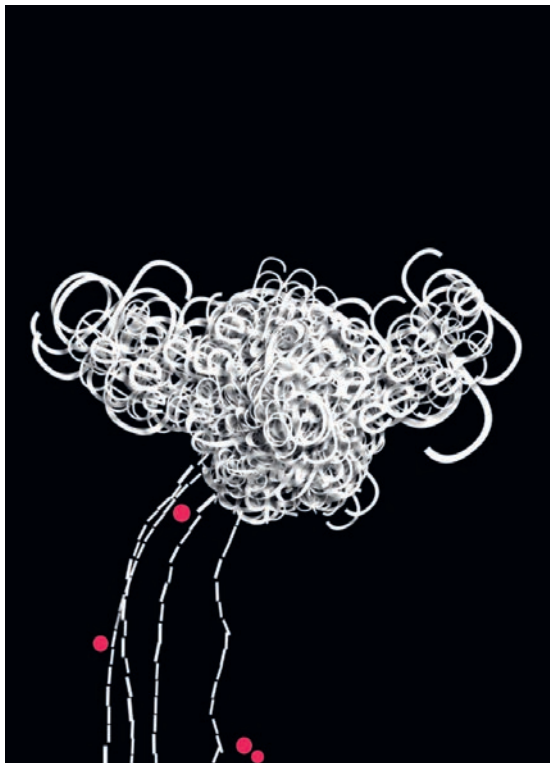
SZÉPMŰVÉSZETI
MŰZEUM

2018. OKTÓBER 31. - 2019. JANUÁR 6.

■ GIOVANNI FONTANA – Papier 1-4

Válogatás NICO VASSILAKIS műveiből

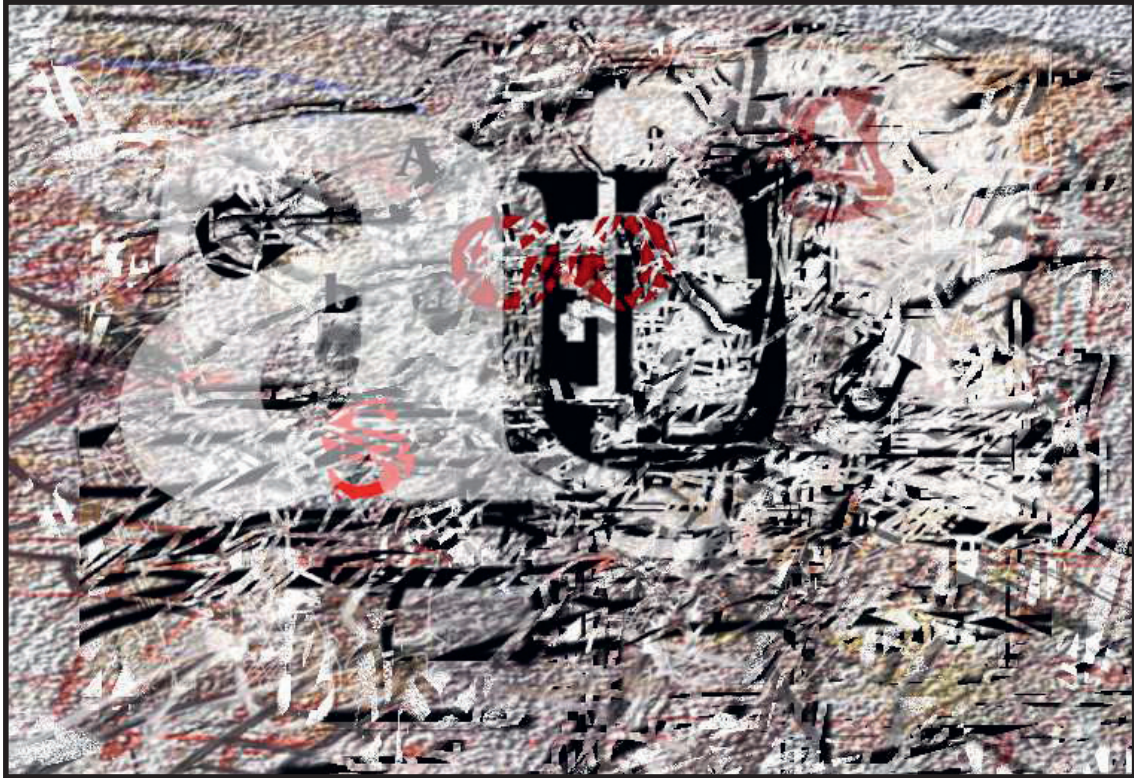
MARIO JOSÉ CERVANTES vizuális költeményei**NGUYEN DAO CLAUDE VIZUÁLIS KÖLTEMÉNYE**

rêver

Schr tt

sever

■ **ADRIAN DORADO** vizuális költeménye

■ **SANMU CHAN** alkotása

KÓBOR ADRIÁNA

Legendáris

(*okról – okra*)

hatásvadászként?
 szoknyák között – téblábolva, colostokkal
 mérve a csendet – ami növekedésre készíteti az idegsejteket –
 a hippocampusban – lába feketén és sárosan szegregálódik a busz
 hátsó kereke fölött – miért a sárm?;
 aztán hetekre – hónapokra behavazza magát, hólapáttal szórja magára
 a fehér himnuszt, rejtelmait és testét – befesti a havat,
 rókázik, szarvasok között: telet –
 irgalmatlanul hitetlen, máskülönben hihetetlen is, hiszen a hólapátot
 a hatvani bolhapiacról (!) lopta –
 a kivégzés után megáll az idegfejlődés, végre.
 mégis aztán újraöltözik, újraköltözik: a fecskék között úszónadrág,
 és mérgesen méricskél: miért ily korán vágta fel a bokáin
 az ereket a nap, a holnap, a holnapután temet,
 a világot kizárva,
 a körutat kizárva,
 őrült szillogizmusokba temetve még azt a létet is,
 ami kikandikált a sliccén az utolsó erekcióban,
 akárcsak egy terrortett,
 a cselekedet maga,
 a reprók –

MARAT magához képest a kádban hajhullámok között vetett véget annak,
 aminek se vége, se hossza,
 szól, beszél, dumál, mint a rádió;
 extra – rövid, sophianae kék,
 az esti tüsténkedéshez mustármagot szed és szórja,
 valami végtelenített földbe és ... – hajt és szórja,
 infinity, az öregség –
 ahogy borba és bordásfalva szülni a meg nem szűnő
 megszülnéhetetlen bánatot : a bánat rozsdá,
 a kaspók és a
 lábtámaszok és a járókák és a
 tolószékek és a gurulós ágyak és a szerviz – asztal között
 egy mikrométerrel vizsgálgatja a halál okát egy haltetemen,
 tetemes tartozásainak mibenlétét
 már senkinek sem meséli el,
 mert felakasztotta magát a születésnap tortája mellett egy róka farkára – kulcstartóra,
 élve mászott ki a zsiguliból amiben
 karambolozott, élve érkezett a vízbe
 a strandi csúszdáról,
 és
 élve érte az a virágkacaj,
 a DNA platánsor

és
akácvirág
és
muslica,
elmenőben mégis azon gondolkodott, miért ragadt ott, ahol,
s miért hozta meg helyette a döntést:
a helylegesség, amit helyeselni már nem,
meghazudtolni mégúgy sem,
aztán poros – bevért – torkán egy méh gyártotta a hazugságokat –
sarkon fordult,
de nem voltak sarkai:
a körben ért össze minden:
vér, bizonyosság –
s épp ez a bizonyosság ölelte magához,
halálként, gyutacsként, koszként.

a központi ruhaellátó központ padlóján feltápáskodott
és a tapétát zabálta, és úgy üvöltött a falon túlról:
„hal, friss hal, tessék – tessék!”
egyenesen a folyóból
amibe egyszer sem lépett bele,
letapadt izmaiban mocsári – HÉRAKLEITOSZ,
banánvirág, alumínium lépcsők,
s ez volt az a pillanat,
amikor átlendült a létminimumon:
hiszen vétek, mindent elfogyasztani,
mielőtt az ember saját kezével vet véget,
„mielőtt az ember saját kezével vet kezdetet”
kiüríteni a hűtőt,
elfogyasztani a viszkít,
meginni és megenni és megdugni mindent,
elkápráztatóan szemlélni a dunna alól:

mégiscsak hideg van kint,
majd a nőt elviszi a tél,
sátrastul,
égő – csipkebokrostul,
és

belezöldül majd, mint a moha,
ha a nemléten túlról már csak a lelke lesz,
a teste meg csak bomlik
az időn
túlról,

otrombán,
az időn
túlra.

SUSANNA LAKNER: Revű 2-3

CSONTOS MÁRTA Kiközösítve

Isten lábat mosott
az égi medencében,
én meg csak a lavórba
engedhetek vizet,
nincs irányjelző a nagy
totál irányába, a kerti
úton fénylő hófehér
mészfoltok között vár
rám a járdasziget.

Isten szelet kavart
lámpátlan éjszakákon,
s mikor visszavonult
megrázta az ablakokat.
Nekem meg a falak
árnyékában sem
adatik meg a nyugalom,
csontjaimba rág a huzat.

Isten megtanított
kesztyűbe dudálni,
de elmaradt a rendes
napi gyakorlás, most
a dallamvilág megfejt-
hetetlen, – többszöri
sikertelen lejátsszást
követően félek, vissza-
veszik a hangszerem.

Isten útjai kifürkészhe-
tetlenek, nem tudok a
menetrendek közt eligazodni,
egyhelyben forognak az
üresjáratok, nincs digitális
kijelző a tejút mentén,
s az égi szekereket vak-
vágányra terelik a fuvarosok.

MISKE EMŐ alkotása

Sor(s)törések

Ki ül odafönt a kék lovagtoronyban,
ki az, akik titkon a Teremtés Könyvét
lapozza a fény harcosának társaságában?

Ketten próbálják megtisztítani a lapokat,
hogy *szkennelés után* mindent elmentsenek,
majd frissítést követően mindent átpréseljenek
a Nagy Mángorló alatt, hogy ne találjanak
szavakat a filozófusok, a tudósok ne
tudjanak következtetni, s ne tudd te sem,
hogy nem az vagy, aminek látszol, mert
természeted ellen való a gyávaság, csak
ösztöneid zsákutcájában téblábolsz,
s nem találsz önnön barlangodban a Kijáratot.

Betűkhöz betűket írsz, de nem állnak össze
a szavak és a mondatok, fantáziád ördögeivel
nem paktálnak le a történetedbe írt angyalok.

A világ is csak dadog soraid között, s mikor
az ünnepi zoltár dallama olvad a mélybe,
a hívó hangot elnyelik az elektromos erőterek,
s a cselekményt alakító hírek méregpohara
beleömlik átírt mesédbe. Minden csak önámítás.

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

Doxa

Hop-on, Hop off. Másszor kopp. Az Astoria Órapláza előtt két testes és két nyeszlett. Az előbbiek: fakabátok. Az utóbbiak: hajléktalanok. Doxa. Swiss made – virít mögöttük a kirakatra nyalt felirat. Az egyik nyomorult kezében szatyor. Rápingálva, hogy duty free. Mi lehet benne? Löncs? Keksz? Kevert? Mindegy is.

A rendőr tudja a dolgát. Felszólít. Ellenőríz. Utasít. Kitilt? Nem, ez még csak az utolsó figyelmeztetés. A hómszsz együttműködő. Helyesel. Aláír. Tanárnak nézem. Talán zenélt is valaha, simán beférne a Tengs Lengs-be. Az éjszakai buszom hosszasan áll a megállóban, így van időm szemlélni. Végállomás: Nagytétény, ipartelep. Sose jártam ott. Ma sem tervezem. A Ferenciek terén szállok le majd, feltéve, hogy egyszer záródnak az ajtók, s odavonagluck. (Messze még a Felszabadulás?)

Az ablakokon hamis fénycsíkok ropják. Látom, hogy mindenki ráncolja. A homlokok redőiben megpihen egy-egy ledpaca. A többség az érintőképernyőjére mered. Van, akinek a füléből kilóg a kábel. Face. Twitter. OnePlus One. Two.

Száraz, érzésmentes éjszaka. Egykedvű. Együgyű. Romos. A bakfis ásít. A szirén a virtuális tértől vár(na) útmutatást. Két alkesz – emelt hangon – arról a kurváról morog. A díler somolyog. A pincsikutyát a kabátjába bújtató matróna szabadulna már. Az ajtót figyeli, ami nemrég zárult. A skac biccent. Haladunk, lassan a semmibe...

A mobiljától fényt kapó szőke a mellette ücsörgő hímneművel csetel. Két szót váltanak közben. Konstatálják, hogy mindketten ismerik a kódot. Élmény – applikálva. Ebből szerelem lesz! Ha minden jól megy, kilenc hónap múlva a szőkéből egy ezüstszerű, ultravékony iPhone Xs Max bújik ki.

A balfis ébredszik. Megérinti a leszállásjelzőt. Menni fog. Az alkesz utána szól: „kicsicica, hamm-hamm, nyamm-nyamm-nyamm...” A bakfis vállat von. Alászáll. Egy mesemondó várja a megállóban. A neve: Mr. Grimm. Állítólag micsigeni. Ezért töri a magyart...

Késő van. Az eső szital. A szél erőtlen, noha tombolni vágyna. Az utcán a „lázadó” kama-

szok kötelességből hangoskodnak. Nincsenek punkok, csak jólfésült utcazenészek. Nincsenek prostik, csak eresz alatt bóbiskoló tramplik. Nincs „egy hely, örökzöld álmaimban.”

Lee van Cleef is elköltözött. „Elvették rég a pisztolyát...” Rocky meg kisimította a pofáját. Talán a heréjét is kivasalította. S közben mindenki ráncolja, egyre csak ráncolja. A homlokredőkben ledpacák, fénygerezdek. Rendben a trend, trendben a rend. A fakabátok, ha már végeztek az utcán döglődőkkel, majd a Hős utcában vitézkednek tovább.

„Tintánk egyre fogy, betűink dülöngélnek, Irén!”

Egyszer is, másszor is kopp.

MISKE EMŐ: Magány

VÖRÖS ISTVÁN

A profi

Az, aki túl sokat csinál,
előbb-utóbb butának tűnik.
Mindenkit egy kicsit megőrjít,

el-el követ egy-két hibát,
tőle még sokáig eltűrik.
Az, aki túl sokat csinál,

pár egyenes utat begörbít,
nem gyakran dolgozik, inkább kivár,
mindenkit egy kicsit megőrjít,

gondolkodás helyett dumál.
A részletekkel nem mindig vesződik.
Az, aki túl sokat csinál,

egytől nem jut el a kettőig.
A koncentráció a fontos szabály.
Mindenkit egy kicsit megőrjít,

őtőle lényegest senki se vár.
Titka a mennyiség alatt rejtőzik.
Az, aki túl sokat csinál,
mindenkit egy kicsit megőrjít.

BÍRÓ JÓZSEF

Giorgio de Chirico ... –, hogy

mézesmázossága ellenére
számталanszor
kikosarazva

:

undorkeltő
mértéktelenséggel
páváskodnia hiábavaló

:

erőszakosan
törleszkedve

:

sohasem

ZALABA ZSUZSA

Eszter

A hajsbabát paragrafusokra cserélte az idő.
Lépéseid nyomában szivárvány, ködmező.
Nevetésed, sírásod gyöngy a kagylóban.
Repülj hát angyalom,
Én csak várlak fényben, hóban,
Csillaghullásban,
Álmok zsongásában.
Mire megjössz a hosszú útról,
Megszelídül a hullámverés,
S a kövek ismét dalra fakadnak.

FILIP TAMÁS

A leghosszabb óra

Vakít egy nagy, dühödtt igen,
pedig a kétségeimre bíztam magam.
Mintha egy fordított március
idusát íránk: most Caesar öli
a maga sok kis ocsmány Brutusát.

Hivatásos tús voltam egész
életemben, ám váratlanul
elbocsátott a Legfőbb Tűzszedő.
Most már késő, hogy a képébe
vágjam, mit annyiszor akartam:
*Teljes szívemből gyűlöllek, mégis,
amíg csak bírom, szolgállok.*

Szabad lettem, de egyre nehezebb
fütyörészni, mert kavicsfogaimat
lassanként mind visszaköpködöm
az élet-folyóba. Szél tépdesi
száradó ingemet. Írhatnám:
vérezni kezd a szakadásnál,
de nem akarok versben hazudni.
Csak annyi biztos, a huszonnegyedik
órában járunk, és mind között
ez tart a legtovább.

MORKUSZT TAMÁS

A végén

Amerre a szél fúj,
embersorsok,
hajlanak,
törnek keresztbe,
kiszáradnak,
aztán megpihennek,
egymáson.
Holtjukban,
megbékélve mindennel.
Eggyé válva a nagy csenddel.
Igaz lélekkel,
őszinte köszönettel.

VÖRÖS ISTVÁN

Vékony csíkok

Nincs véleményem, s dühödten vitázok,
nagy a pofám, és bömbölök titokban,
a HÉV-re szállok, s nem jövök ki onnan.

Vékony csíkokra vágom a világot.
Kaller kér jegyet, rendőr csap rám rácsot?

Én minden bajban csak hülyén vihogtam,
és sírtam öröm hozta gondban,
termeltem jégen tüzet, holdban mákot.

Csak a sötétben s a koszban ragyogtam,
ha öltözködöm, már vetkőzni vágyok,

imádom magam, de most, hogy kimondtam,
ismerős lesz minden szó a gondban.

Hogy itt vagy, ajándék vagy átok?
Ha elhagylak, megtudhatom majd nyomban.

DEBRECZENY GYÖRGY

nincs más

Thomas Bernhard nyomán

a templomon kívül
vidéken
nincs más színház
mondta a professor

a professzoron kívül
vidéken
nincs más színház
mondta a templom

a színházon kívül
vidéken
nincs más templom
mondta a professor

a templomon kívül
vidéken
nincs más professor
mondta a színház

a professzoron kívül
vidéken
nincs más templom
mondta a színház

a színházon kívül
vidéken
nincs más professor
mondta a templom

a mondáson kívül
vidéken
nincs más professor
csak a templomszínház

a vidéken kívül
nincs más mondás
csak a színház
csak a professor

a mondáson kívül
nincs más vidék
csak a professor
csak a színháztemplom

vidéken nincs más
mondta a színház
csak a templom
csak a professor

a belülön kívül
nincs más templom
csak a színház
mondta vidéken a professor

kössön
a férjének
sapkát*Thomas Bernhard nyomán*

kössön a férjének
vörös sapkát
a vörös sapka illik az arcához
nem a narancssárga

kössön a férjének
narancssárga sapkát
a narancssárga sapka illik az arcához
nem a sárga

kössön a férjének
sárgászöld sapkát
a sárgászöld illik az arcához
nem a zöld

kössön a férjének
zöld sapkát
a zöld sapka illik az arcához
nem a kékeszöld

kössön a férjének
kékeszöld sapkát
a kékeszöld sapka illik az arcához
nem a kék

kössön a férjének
kék sapkát
a kék sapka illik az arcához
nem a lila

kössön a férjének
lila sapkát
a lila sapka illik az arcához
nem a fekete

kössön a férjének
fekete sapkát
a fekete sapka illik az arcához
úgyis gyakran járnak temetésre

nem fog fázni a feje a temetésén

CSONTOS MÁRTA

Titok a télikabátban

Az éjfélkék benyelte
a gyermekarcú reményeket,
lassú istenharagjával
mozdul a fejsze árnyéka,
a köveket halálfélelmében
elnyűtte a hideg.

Mi lesz ekkora nyár után?

Lepkefogó hálójával közeleg
a tél, a karcos körvonalakon
vérző hátukat mutatják a vasszegek.
Párolognak az avarba bújtatott
madárfütytyők, csak a varjúszárnyak
hagynak a hótükrön jeleket.

A bokrok is hallgatnak,
takarodót fúj az öröklét.
Csak a csend sír a megalázott,
oszlássárga fűcsomók oldalán;
a színekből csorog a kioltott
életek ereje.

Nagykabátba rejtem a megszerzett
meleget, már nem látszik annyira
húsomon az idő farkasharapása.
Könnyű fűstszalagok táncában
lépkedek, megtépázott lélekkel
menekülök; de szívem fölött
szorítom a karácsonyi kisdedet.

Isten mosolyog rám a transzcendencia
alól, s a lágyfényű éterből kiúzi
a kozmikus szörnyetget.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS ima I.

figyelhettem volna rád de nem akartam
élveztem hogy mindenkibe belemartam
aki csak a közelemben merészkedett
csinos elefántcsonttornyom kettérepedt
életem utolsó órájáig engem
taníts kérlek akaratom cselekednem

hal

egy vízzel teli fehér nejlonszatyorban
vitte haza a fickándozó halacsksát
az ügyes horgászklány a folyópartról
a horgot óvatosan kioperálta
a mozdulatlanra dermedt hal szájából
puszit is adott rá gyors gyógyulásáért

a hal kezdte jól érezni magát a lány
hatalmas kádjában bár kicsit bántotta
a szemét a sok fény a fürdőszobában
hangulatlámpákkal rendeződött ez is
izgalmas volt amikor a lány egyszer csak
mellé csobbant nem látott még csupasz hölgyet

se távolról se közelről mégis mintha
mindig erre vágott volna hozzá úszni
szorosan s amikor finom kezeivel
csapdát állítva megfogni igyekezett
kicsusszant vékony hosszú ujjai közül
ki tudja mióta zajlik ez a játék

a hal és a felnőtté vált klány között
néhány csempe lehullott a fürdőszoba
faláról számos izzó cserére szorult
mi több időnként még az is megtörténik
a ravaszdi pikkelyes megengedi hogy
boldogan magához szoríthassa a lány

DRASKÓCZI ÁGNES

Ihlet

A vers – mostanában ritka vendég –
becsenget az ajtón, vár.
Hittem, otthona volt itt egykor.
Hébe-hóba még hazajár.
Olyankor leül a kanapén a könyvespolc elé,
átmelegszik a besütő napban.
Hol járt, nem tudom, nem mondja.
„Régen ismertem” – gondolom magamban,
„de most megvan a magam gondja...”
És ahogy ül, kicsit idegen.
„A túléléshez kemény rutin kell...”
Annyit dolgozom, közlekedem...”
„Kifogások!” – néz rám,
s hallgat, csak hallgat.
És már mozdul a kanapén.
Rohanok papírért, tollért.
Ha nem írom meg, keres máshol jobb alkalmat.

HEKL KRISZTINA

24

-es villamos hátuljában állsz és érzed
hogy fékezéskor lábadnak csapódik
egy aktatáska, párás üvegen keresztül
bámulod a szomszéd kocsi utazó
férfit, összekötött karácsonyfát egyen-
súlyoz, előredől, fejét oldalra billenti,
döccen a villamos, megakadt felvétel,
esőcseppek csíkja szántja az üveget,
kesztyűd leejted, valaki rálép, te csak egy
pillanatra szeretnél megállni, de odakinn
a fák rohannak, aranyfényük a vizes
járdára ömlik, a szűk utca tágul,
emelkedik, süllyed az árokpart, a töb-
bi utas lehunyja szemét, és te álmukban
folytatódsz, füsttömeged szelíd áramlat
sodorja, arcod dermedt ködrajz, látja, ki
rálehel, átszűrrik a fotonok.

SZEPESI ZSUZSANNA

Örök az itt lenn...

Molnár-C. Pál: Szerelem c. grafikája alá

Lezárt pillák mögött
suhan egy álom:
egymásért vagyunk
ezen a világon...
egymást átölelve
már egy az utunk,
egymásba olvadva
mi egyek vagyunk:
te vagy az én,
én pedig te –
igaz szerelem
igaz üzenete.

Egymáshoz simulva
megszűnik minden...
lezárt pillák mögött
örök az itt lenn.

KAL PINTÉR MIHÁLY

A zsoltárok showmanje: a Piotr Rubik-jelenség

Egyik kezében karmesteri pálca, másikkban telefon, ha hirtelen eljönne a szelfizés ideje... Tudjuk, hogy így lesz. Kassán is így volt. Korábban pedig Pozsonyban.

Piotr Rubik zeneszerző, katarziskarmester ugyanis szűkebb hazáján kívül egyre többet lép fel Szlovákiában, sőt Amerikában is. Mögötte (előtte) nagyzenekar, kórus, és a részegségig lelkes szólóénekesek.

A lengyel értelmiség a fejéhez kap, apácák csápolnak, mi hömpölygünk, valahogy beszippant. Zsoltárokat ír, nagy szavakat használ. Apró hozzávalók, hogy a lengyel néplélek is jól lakjon, és Ennio Morricone is megveregesse a vállát. Ő ugyanis a példakép. A varsói fiatalember be is fejezi akadémiai tanulmányait, ám ez nem elég. Kell a fűszer, az önmegvalósítás.

Kezdjük Morricone mesternél. Rubiktól ugyanis nem áll messze a filmzene. Elmegy, tanul, csodál, visszajön. Van kire hivatkozni. Aztán jönnek a külsőségek. Rövid, szőke haj, majd barna, göndör hosszú. Oratóriumot oratórium követ: Świątokrzyska Golgota, Szeptemberi zsoltár, Tu es Petrus... Mert miről is beszélünk szívesen Lengyelországban? Krisztusról, II. János Pálról, a lengyelek sorstragédiáiról, a két világháborúról. Aztán néha kitekintünk. Megénekeljük a World Trade Center tragédiáját. A Szeptemberi zsoltár sorolja is a szeptemberben elszenvedett tragédiákat. Hol belépünk a transzcendens világba, hol a Bibliából idézünk, hol kint vagyunk, szerelmesen vágyakozunk, vagy épp a krisztusi szeretetről beszélünk, annak nevében táncolunk, bulizunk, poénkodunk. *Apokalipszis és love.*

De ki is az a Piotr Rubik? Zeneszerző? A klasszikus zene rockere? A zsoltárok showmanje? A karmesteri pálca Freddy Mercuryje. Egyszer művész, máskor katar-

zisvadász? Az ütem adott, de kell a mozdulat, a hangulat, a beleremegés, az érzékiség. Exhibitionizmus? Magamutogatás? Végtelen szeretetvágy? A zene is fontos, de én is itt vagyok. Van acom, márkám, rengeteg sajátos mozdulatom, allűröm, sztárságom. Vagy mindez csak egy erőteljes jelzés arra, hogy itt egy keresztény nemzet rajtam keresztül örül az Úrnak?

Rubik zenéje eklektikus. Kicsit kortárs, kicsit musicales, kicsit klasszikus, kicsit könnyű, szimfonikus, nagyzenekari köntösét azonban soha nem adná. Alatta egyszer kopasz, máskor izgalmas, eredeti. Akár a szerzője. Hol slágert ír, máskor ismétel, van, amikor megszámlálhatatlanul sok verzéjéhez unásig ismételt refrén párosul. És működik? Nem. Konkrétan: elsodor. Magával ragad. Lepottyant rólunk az elemzők gögje, kiesünk a sznobok elefántcsonttoronyából. Elfogadjuk a húszévesek lelkesedését egy ötvenéves *kölyök* arcán. Tapsolunk vele, és beállunk a szelfijéhez. Hagyjuk, hadd hasson ránk ez az örült virtus.

Lengyelország száz éve független. Énekeljünk róla!

MAJ OM CE MESTER

A szomszéd dinoszaurusza

Maj Om Ce mester vagyok, a rövid történetek papja, az önrecenziók atyja, az öntömjén legfőbb vegyése.

Könyvemről szeretnék most szólni, amit nevezett Novák Valentin rakosgatott össze, jól-rosszul, a rólam lejegyzett anekdoták alapján. Alapvetően azt tartja rólam a szájhagyomány, hogy gondolkodó, lázadó, a többségtől elkülönülő köldöknézegető vagyok, aki köldöktájt keresi a világ teljességét a helyett, hogy a fejtetői csakráját nyitogatná konzervbontóval. Azt is rám fogják, hogy harcolok a közönnyel, a tömegemberrel, az egyentársadalommal és a vizek, valamint a történelem folyásirányát megváltoztató hatalommal. Lehet ebben némi igazság, de amikor éltem, még a köztudatba kerülés előtt, azt kell mondjam, *gondolta a fene*, hogy én effélékre ragadtatom magam.

Egy biztos, életemben nem értettek, sőt az ezt megelőzőben sem, s az ez után következőben sem fognak, mert mindig a körülmények áldozatává váltam vagy válok majdan, ezért kaptam egy új esélyt, egy mesterséges lélegeztetőt: könyv általi, időleges, halhatatlanságot. A rólam szóló könyvből kiderül, hogy önjelölt mester voltam, de kinőttem emberöltőm, mi több, diabolikus szteroid hatására még a bőröm is kihíztam, míg csak össze nem zuhantam, míg el nem kellett menekülnöm a pártkönyves, sárkánykigyó-menetes valóság elől, nehogy háromlábú székberré fabrikáljon a sors, *a gyártósor*.

Ahogy egyre inkább tudatomra ébredek, rájövök, Maj Om Ce mester, azaz az én fő célom a létezés, a túlélés, a törekvés, hogy elérjem – békén hagyjanak, ha már kivonultam a társadalomból, illetve, ha már margóra szorítottak. Kedves recenzió-olvasó, Ön is nyugodtan békén hagyhat, mind a könyv lapjain, mind a létezésünkön túli bújócskában. Visszatérve a gondolat

medrébe; hát, kimaradni a fősodorból nehéz feladat, főleg, ha jönnek szürke zubbonyos, keleti emberhalászok. De annyi biztos, mindig azon voltam, megkeressem a kiutat a valóságnak hitt *valami* (esetleg maszlag) zsákutcájából.

Ezért vállaltam azt is, hogy meghajlítom a terep, bazaltorgonán fűgákat játszom, *nemtanítva* tanítok, végsősoron feltűnök, hogy eltűnhessek.

Barátom, Pro Li taoista sporthorgász, aki mindenben hasonlít rám, csak kevesebbet mozog, lévén, fő terepe a folyóparton ücsörgés. Kettőnk kalandjai, ha lehet ezeket a létérzéseket, létéveszméket kalandnak nevezni; a belső kétkedés és a külső értéktelenségek határán veszítik el a kifogásokat kereső, a szöveg csapdáiból kimenekülni vágyó befogadót; legyünk akár egy kínai piacon, egy jogosítványyszerző tanfolyamon, sávpartin, a folyópart szimulátorban, fenn az úrben, netán Budapesten.

Tanmeséinkből a fennmaradó homályokat Miske Emő töltötte ki színes látomásaival, kritika olvasható ki (talán) a mai világunkra túlságosan is jellemző külsőségimádatról,

a minden közösségi szinten megjelenő, túlzott hatalmi tébolyról, a jelentéktelenségekre fókuszáló társadalomról. Az írások abszurdak, groteszkek, néhol szarkasztikus, máshol ironikus humorúak, ajánlhatók a megformált szöveget szerető, az ilyes hangütésre nyitott, gondolkodó, kortalan olvasóknak. (Utóbbi mondatokat egy másik recenzióból emeltem át, mert nem tudnám ilyen jól megfogalmazni, és különben is, *Éljen a szövegközöttség!*, ha már az Internacionálé, akár az Isten, halott!)

Novák Valentin – Miske Emő: A szomszéd dinoszaurusza, Maj Om Ce mester és Pro Li taoista sporthorgász történetei, Hungarovox Kiadó, 2018. **Illusztráció:** Miske Emő – Maj Om Ce vetemedik, Kundalini kocsmája.

ERDÉLYI MELINDA

„A hold és a nap is isztambuli mióta világ a világ”

„Másfél ezer esztendeje, hogy világváros a föld egyik legértékesebb pontján. Mióta megalapították – a ködös, ős múltban –, sokszor elpusztult, mindig újraépült, mindig más formában és mindig hatalmasabbra. Eleinte egyszerű görög gyarmat, kikötőhely, kereskedelmi raktár, azután egy Rómát helyettesíteni hivatott keleti Róma; majd egy új, keleti birodalom székvárosa és egy keleti vallás és kultúra centruma, melyből egy világrengés után ismét más, újabb, keletibb vallás és kultúra fővárosává épül. Egy nyugatról keletre való hatalmi eltolódás emeli Bizantiót Constantinopolissá 395-ben, és egy keletről nyugatra nyomuló győzelmes iszlám áramlás dönti le, hogy helyébe Sztambul építse fel (1453). Ezer esztendeig képviselte Bizánc despotizmusát és a keleti kereszténységet; félezer esztendeig az oszmán szultánok hatalmát és az iszlám kalifátust. Vajon mit fog ezután képviselni ez a csodálatos város?... Kimondhatom: Bizánc Constantinopolisa is, az oszmánok Sztambulja is ismeretlen világok. Nevüket ha halljuk, pontos fogalom agyunkban nem támad, csak érdekes, idegenszerű képek rajzanak szemünk elé; gondolatokat nem ébreszt lelkünkben, csak hangulatokat. Idegen világok ezek, melyeknek formája nincsen; könyvek, melyeknek betűit olvasni nem tudjuk. Élő, gyönyörű test ez a város, melynek lelke nekünk ma még titok.” – írja Kós Károly 1918-ban megjelent Sztambul című könyve bevezetőjében.

Iisztambul Törökország legnagyobb és legnépesebb városa, több mint 1500 négyzetkilométer, és csaknem 15 millió embernek ad ott-

hont. Ilyen volumenű világvárosokról nehéz sematikus és közhelyes megállapítások nélkül írni, ezért ahogy Kós Károly írta fentebb, a bennem támadt érzéseket, képeket, hangulatokat próbálok megragadni. Képzeletbeli utazásom Eminönüben indul, a város európai oldalán, a régi Konstantinápoly szívében. Hihetetlenül gazdag történelemmel rendelkezik. Eminönü a Galata-hídon túl, a Márvány-tenger mellett bámulja a város ázsiai túlsópartját, ma Fatih kerület része. Az Aranyszarv-öböl kikötői mindig fontos jelentőséggel bírtak, ez volt a város kereskedelmi központja, melytől néhány perc sétára található az Oszmán Birodalom hajdani központja, a Topkapi palota. Ma ebben a városrészben zajlik a Boszporusz és a Márvány-tenger legnagyobb kompforgalma, egyúttal ez Iisztambul egyik fő turisztikai célpontja, ahol az említett palota mellett fellelhető a Hagia Szophia, a Kék mecset és a Fedett Bazár is, ám az első fenséges objektum, amelyet a túlsópart felől érkező utazó meglát, az az ég fele magasodó Yeni Dzsámi, amely a 17. század óta hirdeti az időtlenséget.

Tovább haladva szinte megérezhető a dzsámi mögött található színes egyiptomi bazár fűszereinek illata, a baklava-árusok kirakatainak látványa, a város feszes lüktetése. Megérkezünk a Topkapi palotához, melynek parkjában naponta több millió ember fordul meg. Az 1500 éves Haghia Sophia, és a vele szemben felépített Kék Mecset ezerféle kékje után

az Elsüllyedt palotába tévedünk, amelyet közel 400 hatalmas márványoszlop tart a 6. század óta. Innen a város Beyoğlu nevű kerületébe érkezünk. Aki csak teheti, mássza meg a Galata-tornyot! Örökre szóló élmény. Ahogy a kerület utcáinak hangulata, a macskakövek, a sok kis lokál is magával ragadja az embert.

Hosszas zötykölődés után jutunk el Eyüp kerületbe, ahol Pierre Loti francia író egy dombtetőn található kedvenc kávézójában, szénnel fűtött tűzhelyen főzött, méregerős kávéét iszunk, miközben belefeledkezünk a város alattunk elterülő újabb mesés részletében.

Isztambul Kelet és Nyugat találkozási pontja, tradíciók és a modern (nyugati?) világ ötvözeteként. Multikulturális ékszerdoboz. De vajon milyenek látják a helyiek? Azok, akik odaszülettek, azok, akik egész életüket e hatalmas metropoliszban éltek, és élnek le.

Orhan Pamuk Nobel-díjas török író, Isztambul című regényében a város igazi lényegét egyetlen szóban ragadja meg: hüüzün. A török nyelvben ez az arab eredetű szó szívbánatot, szomorúságot, bajt jelent. Pamuk szerint Isztambul melankóliáját, sajátos szemléletét a hüüzün magyarázza, ami mély lelki veszteség érzését fejezi ki, ugyanakkor reményteljes életszemléletet is jelent. Olyan lelkiállapot, amely egyszerre életigenlő, és azt megtagadó. A szűfik számára a hüüzün egy olyan szorongás kifejezője, amely akkor uralkodik el rajtuk, amikor nem érzik elég közel magukhoz Istent. A szenvedő olyan mélységeket él át, amely végül lelkét mégis az Istenhez emeli.

A hüüzün valójában a keresés utáni állapot, maga a hiány, nem pedig az isteni, mint olyan, jelenléte; más szóval, valami olyan, amely a hiányával gyakorol hatást az életünkre. A hüüzün megismerésének kudarca vezet el magához a hüüzün érzéséhez, írja Pamuk. „Amit megpróbálok elmondani, az egy egész város hüüzünje, Isztambulé”, írja. Ez az életérzés minden isztambuli lelkében ott él; „a régi dicsőség eltűnése felett érzett bánatot, a jelen nyomorába való keserű beletörődés és valamifajta meghatározhatatlan, büszke melankólia.”

Térjünk most vissza képzeletbeli utazásunk első helyszínéhez, Eminönübe, és induljunk egy újabb útra, amely ezúttal török írók szávaival van kikövezve. Ziya Osman Saba (1910-1957) török író 1948-ban megjelent versében így írt az isztambuli hüüzünről:

Szegény Isztambulom dala...

...

Szegény koldusa, özvegye, árvája,
Szegények dala.

Leült a Yeni dzsámi lépcsőjére,
Új életét áruló ősz hajú néne.

Fal tövében valaki a tenyerét nyújtja

Altatódal ajkain könyörgése

Egy anyja: gyermeke az ölében.

...

Szegény Isztambulom dala...

Minden dalok legszomorúbbika;

Újszülöttek, vánszorgók,

Este kenyérre várók,

Kunyhójukban, hajlékukban...

Emberek, akik nem látják a napot,

Beszélnek szomorúsággal hangjukban,

Akik hallgatnak, hallgatnak...

Ezután menjünk át Eyüp kerületébe, melyet egykoron Pierre Loti otthonának választott, és vessünk rá egy pillantást İlhan Geçer török költő (1917-2004) szemével:

Nyári estén Isztambul

....

A ciprusok felől valami bánatot száll Eyüpre

A szomorú Aranyszaru-öbölbeli esték

mintha rozsdásak volnának

A kerület szegény népe mind hazatér

Kezükben hagyma és kenyér,

a nap nem süt otthonukba

A nappal aggodalmától megfosztott kikötő

Fáradt, szerencsétlen dokkokon az este magánya

Tántorognak a szigetek a délnyugati szelektől

És a nyílt vízen a Márvány-tenger legtisztább bája

A magukra hagyott partok, mint távoli vágyak

Szólam, dallam csendül még szobáikban

A ligetekben egy korszak elveszett szultanátusa

Mint egy álom, mint egy látomás, úgy múlik az idő

Nahit Ulvi Akgün (1918-1996) a távolba szakadt költő Isztambul iránt érzett vágyódását írta le Üdv Isztambulnak című versében:

Ha én el is felejtetem, a kezeim nem felejtettek

Levegőjét megszokták kezeim

A lábaimnak idegen minden más járda

Amíg még van víz, amit ihatok, eljövök megint

...

*Belehalok, nem bírom a hiányát
Madár vagy szél vagy felhő
Vigye el üdvözetem
Mondja el, van egy szegény a messzeségben*

Mások Isztambul nagyságát egyfajta romantikus idealizmuson keresztül igyekeznek megragadni, ahogy azt Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983) ismert török költő tette *Lelkem Isztambul* című versében, amelynek első versszakából idézek:

*Lelkem megolvastva formába öntötték;
És az Isztambulnak nevezett földre küldték.
Bensőmben, ha bármi van; levegő, szín, kifejezés, égőv;
Az az én időt és teret túlnövő régi szeretőm.
Virága aranydís, vize cicomás
A hold és a nap is isztambuli, mióta világ a világ.
Csak benne talált egymásra föld és tenger,
És az álmok, csak ott, nála teljesültek be.*

A városról szóló legtöbb versben és írásban mégis elsősorban a hüzsün érzése olvasható ki, amelyet talán nem is lehet megérteni, és nem is próbálnak megérteni, csupán együtt élnek vele. Attila İlhan (1925-2005) *Isztambul városa* sír című verse igazolja mindezt.

*ne oltsd le a villanyt, a szél, a felhők
ne vigyenek magukkal engem
a járdák pihennek fejüket a földre fektették
nem szövünk láncokat könnyeikből
hagyjátok Isztambul városát, hadd sírja ki magát.*

Amikor először jártam Isztambulban, bevalom, én is ékszerdoboznak láttam, és ez ma sincs másként. Isztambul az a hely, ahova valamiért újra és újra visszatérek, de néhány éve, egy pillanat erejéig, azt hiszem, én is éreztem a sajátos isztambuli melankóliát. Történt, hogy lesétáltam Kadıköybe a partra, és leültem egy padra. Néztem a tengert, az elhaladó hajókat, az egyre duzzadó tömeget. Sirályok szeltek keresztül az eget, a tenger illatát pedig időnként felém sodorta egy-egy hullám. Ahogy ültem ott, olyan érzésem támadt, mintha egy pillanat leforgása alatt megnőtt volna körülöttem a város...

S ahogy néztem a tengert, a távolban örökdő világítótornyot, apró pontnak éreztem magam szemben a végtelen vízzel, az egyre csak hömpölygő tömeggel, a hatalmas várossal körülöttem, amelynek múltja talán nagyobb, mint fizikai kiterjedése. Isztambul – döbbsentem rá ekkor – egyszeri és megismételhetetlen pillanatok, hangulatok, színek, benyomások sorozata, amelyeket sohasem hoz vissza a szél.

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin digitális változatát!

your digital media
Dimag
dimag.hu

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

SZILÁGYI JÓZSEF

π

A kilencztes railjettel a Velázquez kiállításra robogok Bécsbe, impressziókra éhesen.

A magas széktámlák és az ablakragaszok közötti üvegfelületen, mint apró kajütblakon bámulok kifelé. Ám Pannónia kies vidékét csak lelki szememmel szemlélem, a százötven kilométerórával száguldó táj nem tud megkapaszkodni az íriszemben. A kinti „táj” is inkább absztrakció, mint amikor a tízezer méteren lebegő repülőből rácsodálkozol a térképvonalakra ott alant, „Nézd, Itália...!” Szeretném, ha az infánsnő ülne velem szemben, Komáromnál a szendvicsemet szemlélné, és megkínálnám egy falásnyival. Ám Kelenföldnél, Ácsnál, Győrben és mindenütt, a bal kettes hölgy a mindenszentei piskótáról, és sógora egoizmusáról harsog; sivársága betölti a légteret.

Nyugtatom magam, mindent látok és hallok, amit Bécs-Budapest között érzékelni érdemes. Nem maradok le semmiről.

Két boksszal odébb *young European tourists sing and shout about meals, drinks and fucks*. Vágyváltásnál újra és újra csikorgás szűr fel a padló alól, fém visít fémen. Inkább az infánsnő testőre fenné a kardját a síneken!

Száguld velem a vonat a világ közepén – mégis bezártágot érzek. Nem utazási fóbia, nem klausztrófia, nem tériszony. Ingeriszony. Lehetetlen, hogy tudatom „itt és most” tartalma csak az útitársak fecsegésére és a vagon recsegésére korlátozódjon. Győrben az automata ajtó áttetsző zöldje ismét figyelmeztető szignált morzéz, aztán becsattan. Zárás után női hang sorolja az állomásokat, Wien Meidling Bahnhof, Wien Westbahnhof...

Bécsbe végül beérkezik a vasparipa, a pályaudvar keretezett terében a kijáratot keresem. A szűk metróperont denevérröptés barlanggá, a zsúfolt metrókocsit kínyókamrává formálja fantáziám. A Jozefstadt utcája homályosan kanyarog az adventi ködben. Hermetikusan lezárt lépcsőházak között, autókat kerülgetek bérelt szobámig, ahol az ablakok üres ablakokra néznek, ahol a televízió és a háziúr érthetetlen akcentusa jelenti számomra a nagyvilágot.

BOLEMANT LÁSZLÓ MŰVE

Szeretném, ha a szemközti tűzfal lehúzott rolettái mögött az infánsnő udvartartása sűrűgne...

A kiállítás a Festménygalériában fényes és beteg. Diego mester felbolydulva jár, egyenként vizsgálja minden látogató íriszét, halálpontos pixelekkel tölti fel retinájukat, halhatatlanná fixálva az élményt. Az üresség vagdalkozásra ingerli. A turisták levágott testrészeit ezeregy nézetbe szórva újraalkotja az infánsnőt, a holt anyag életre kél, ezer és ezer szereplős nyüzsgő színpadi szcéné formálódik. A mester a trónszékben élménytelenül hátra dől.

A Velázquez kiállításon túl Bécs városában is sikerül absztrakt élményeket szerezniem – egy sörözőben legurítok 3,14 (π) deciliter sört.

A visszaúton már sziklaormokat is látok, alpesi legelőket, fenyveseket. Kelenföld tájékán a szemközt ülő afrosrác és az infánsnő, fejükön fejhallgatóval, pantomimeznek. A kijelzőn látom, a fiú pergő dobzenét komponál az okostelefonján. Mégis van kijárat életünk kiszámolt négyzetméteréről?

A Keletibe már nyugodtan érkezem. Dédelgetem az impresszióimat.

Irodalmi expressz

HEGYI BOTOS ATTILA Az alapító

25 *máv*
nosztalgia
éve az Élmények útján!

támogatásával.

A vasúti fülke reklámtábláján két alak.
Vörösföld férfi s a leány.
Oromról zuhanó galambfehér.
A pályaudvaron még csupán
egyetlen peronra pattant, terrakotta
kavics: értelmezni végtelen,
kirakni kevés.

De elhajtva
ívét tovább rajzolhattad.
A párhuzamos sínpart
az enyhén homorú fülke alatt.
A poggyásztartók többes tükreiben
kuncogó barázdákat,
s a mindig kézre álló,
üres, meleg kezét.
Ahogy ritkuló hajadba fut.

Pár órával később,
ablak alatt az asztalnál
életre kelt kombinatorika,
kockáiddal játszadozol.
Teremtői fény-
űzés, utazó magány.

Az üvegen váratlan bebámul
egy falusi templomrom,
kövei elröpülnek,
az épen maradt rózsablak
még mellkason talál.

Ha ma időszerűtlen,
holnap bármit alapíthatsz.
Újabb Semiramis-függőkertet,
Porsenna-síremléket,
betlehemi jászlat ácsolhatsz akár.
E maszatos ablakszemből
visszaiszkoló mai út
egy tegnapi szertartás
némán örvénylő kúpja is lehet.
Vagy talán a tegnap sincs, csak ez itt,
végtelen lehetséges,
párhuzamos szívzakatolás,
e terek s idők közötti csendes ülőhely,
honnan betévedő sugár
súlytalan portáncosait bámulod
még tisztázatlan tisztaságotat.

*„Sohasem kötök nyakkendő. Sőt a cipőmet sem tisztítom, csak hetente egyszer.
Ezek felesleges dolgok. Külsőségek. A szív az első... Értitek? A szív!”*

Lázár Ervin

A MOLNÁR-C. PÁL MŰTEREM – MÚZEUM AJÁNDÉKA A NYUGAT PLUSZ OLVASÓINAK!

A mű címe:

MOLNÁR-C. PÁL: Mennyei kisdéd és Karácsony

Molnár-C. Pál (1894–1981) festőművész a Gellérthegy oldalában, egy Ménesi úti villában élt és alkotott 50 éven át. Halála után, 1984-ben kisebbik lánya, dr. Csillag Pálné Éva, családi gondozású magánmúzeumot hozott létre, ahol a művek a születésük helyén láthatók.

A múzeum címe: 1118 Budapest, Ménesi út 65.

E-mail: info@mcpmuseum.hu